



# Faux intellectuel

<https://hdl.handle.net/1874/248984>



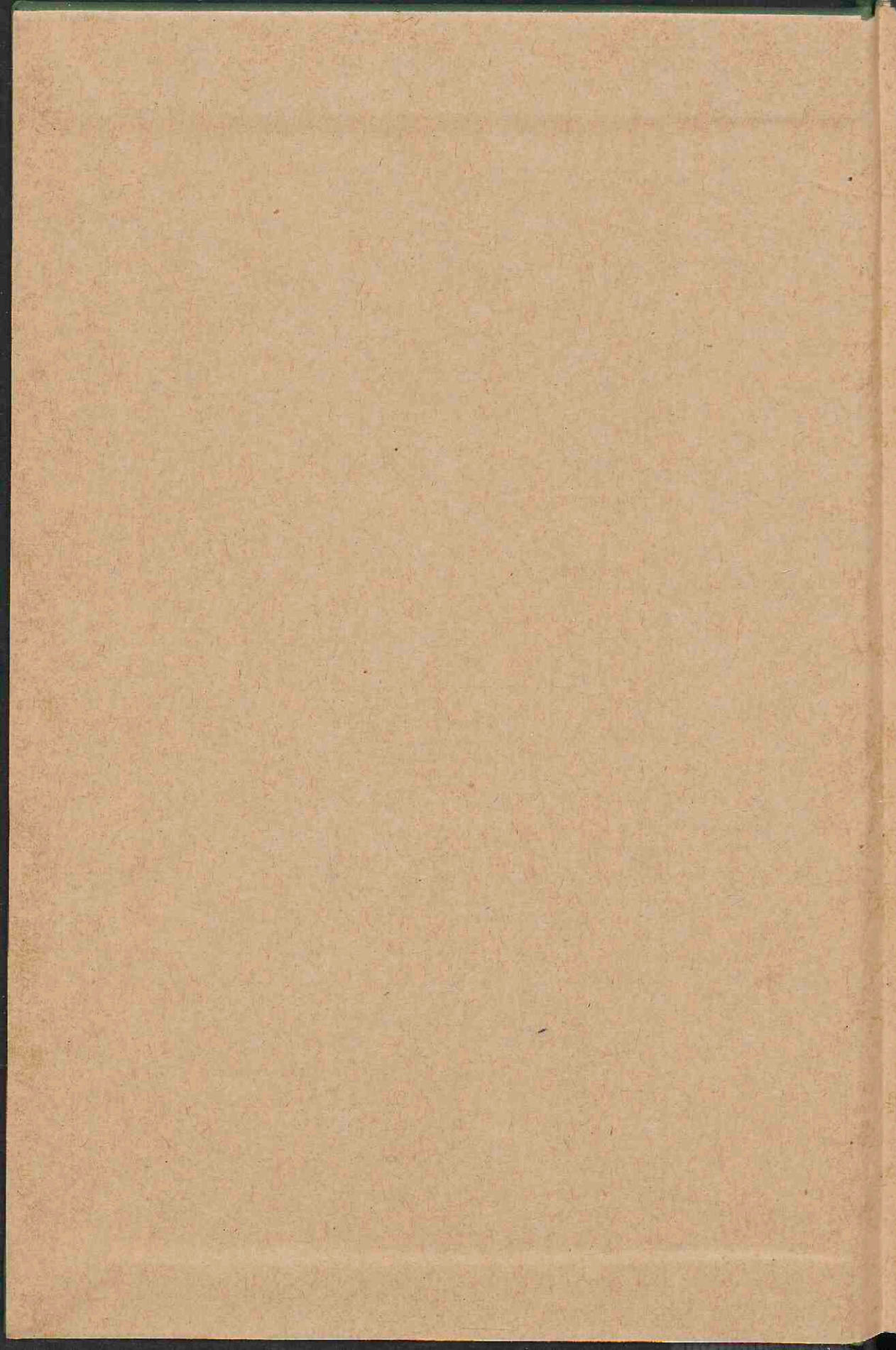
# FAUX INTELLECTUEL.

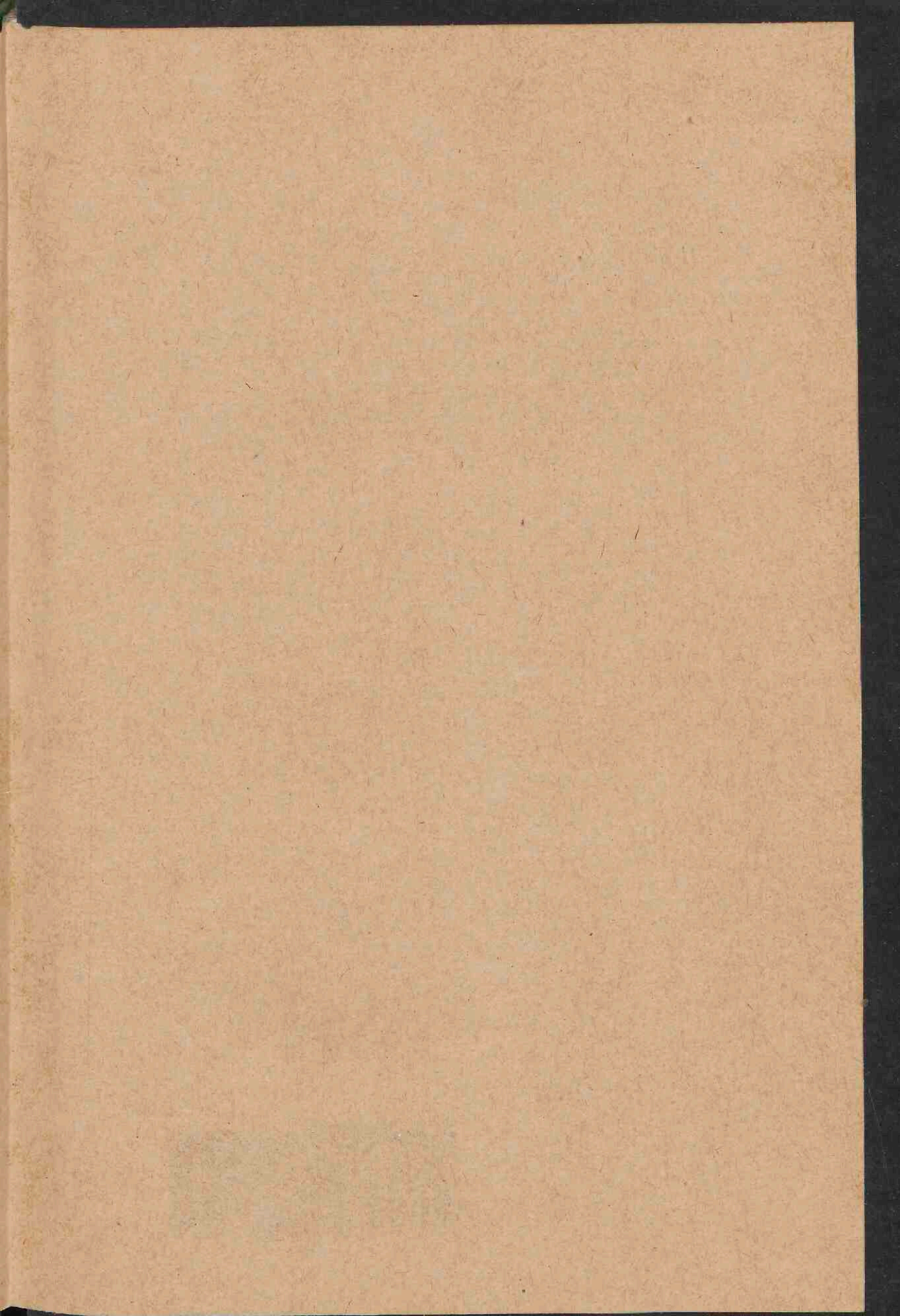
---

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT,

DOOR

s.  
cht





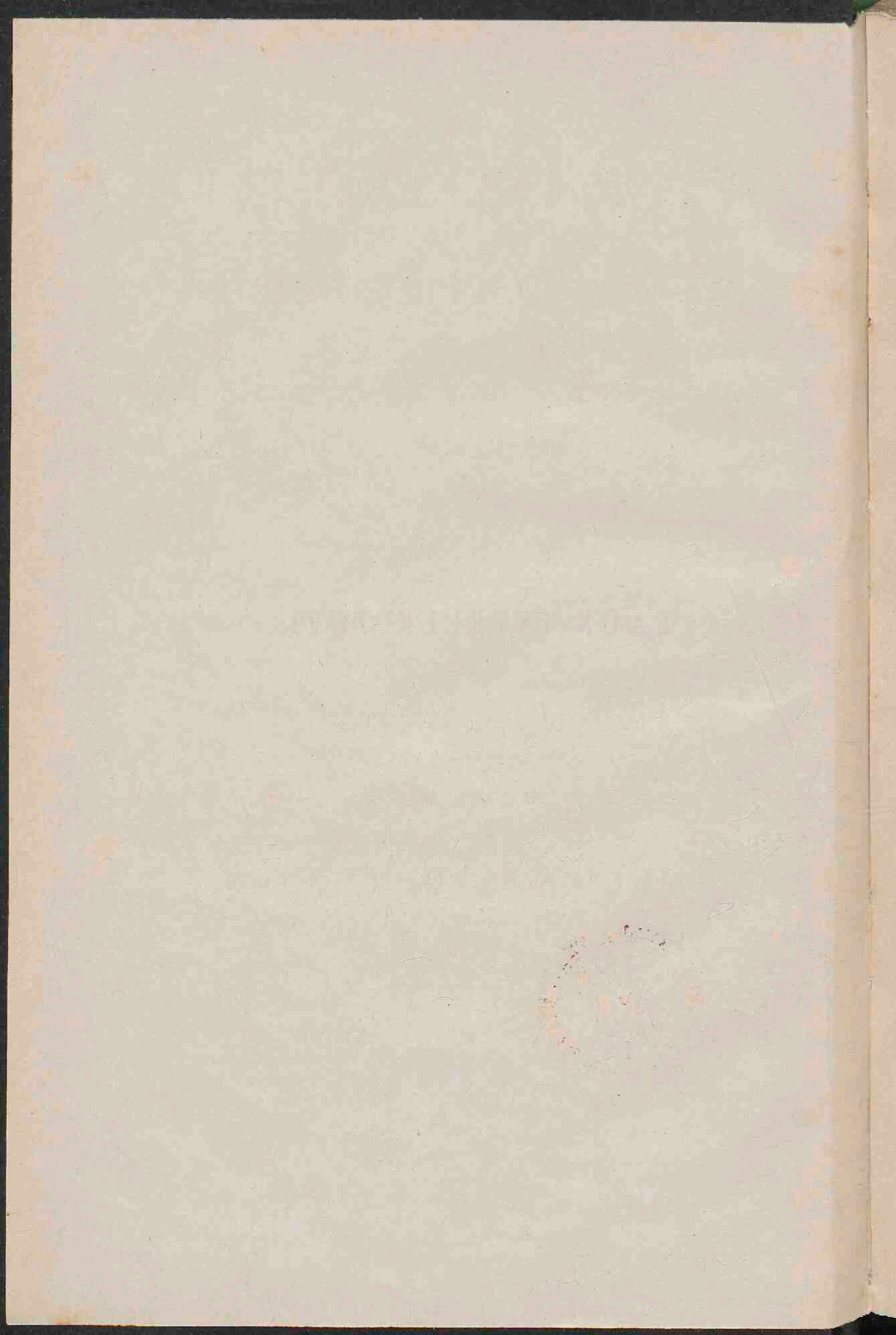
BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT



3148 537 2

8.

FAUX INTELLECTUEL.



*Des Utrecht 1877*

# FAUX INTELLECTUEL.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

**Doctor in het Romeinsch en Hedendaagsch Recht,**

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR. TH. W. ENGELMANN,

HOUGELERAAR IN DE FACULTEIT DER GENEESKUNDE,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

EN

VOLGENS BESLUIT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN

op Dinsdag 12 Juni 1877, des namiddags ten 1 ure,

DOOR

**JULIUS ALFRED COHEN,**

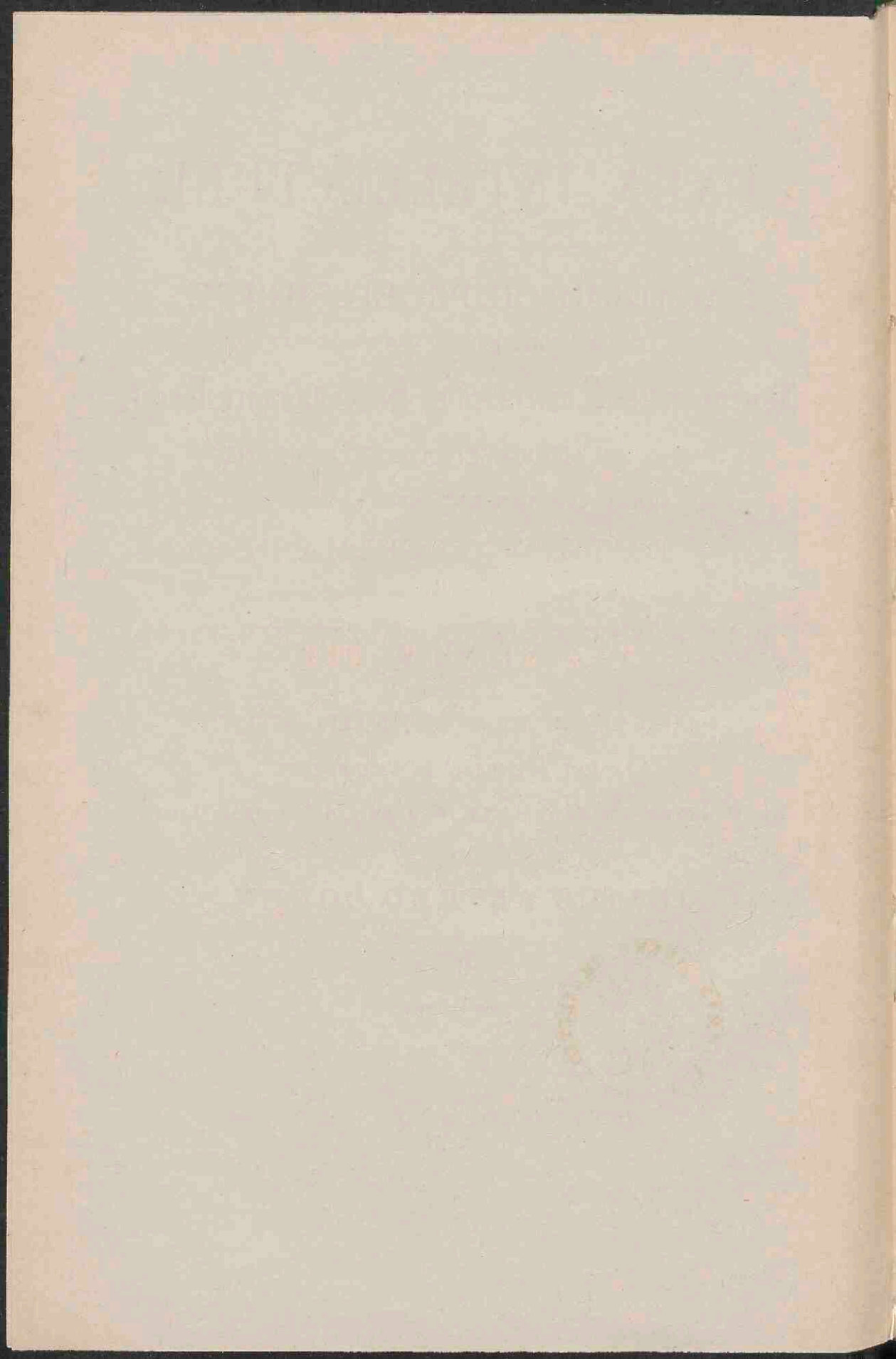
GEBOREN TE WEESP.



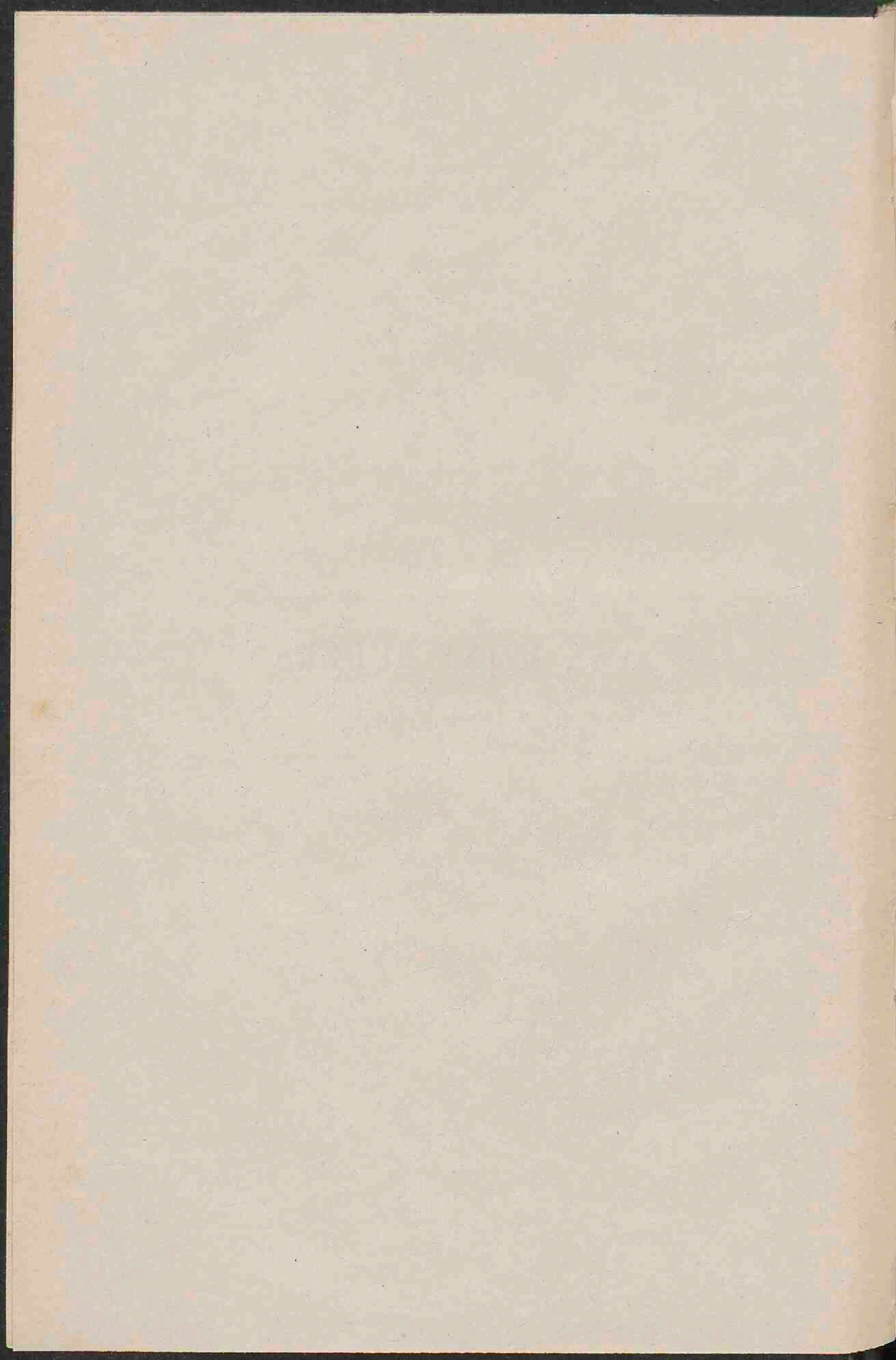
AMSTERDAM,  
GEBROEDERS BINGER.

1877.





AAN MIJNE OUDERS.

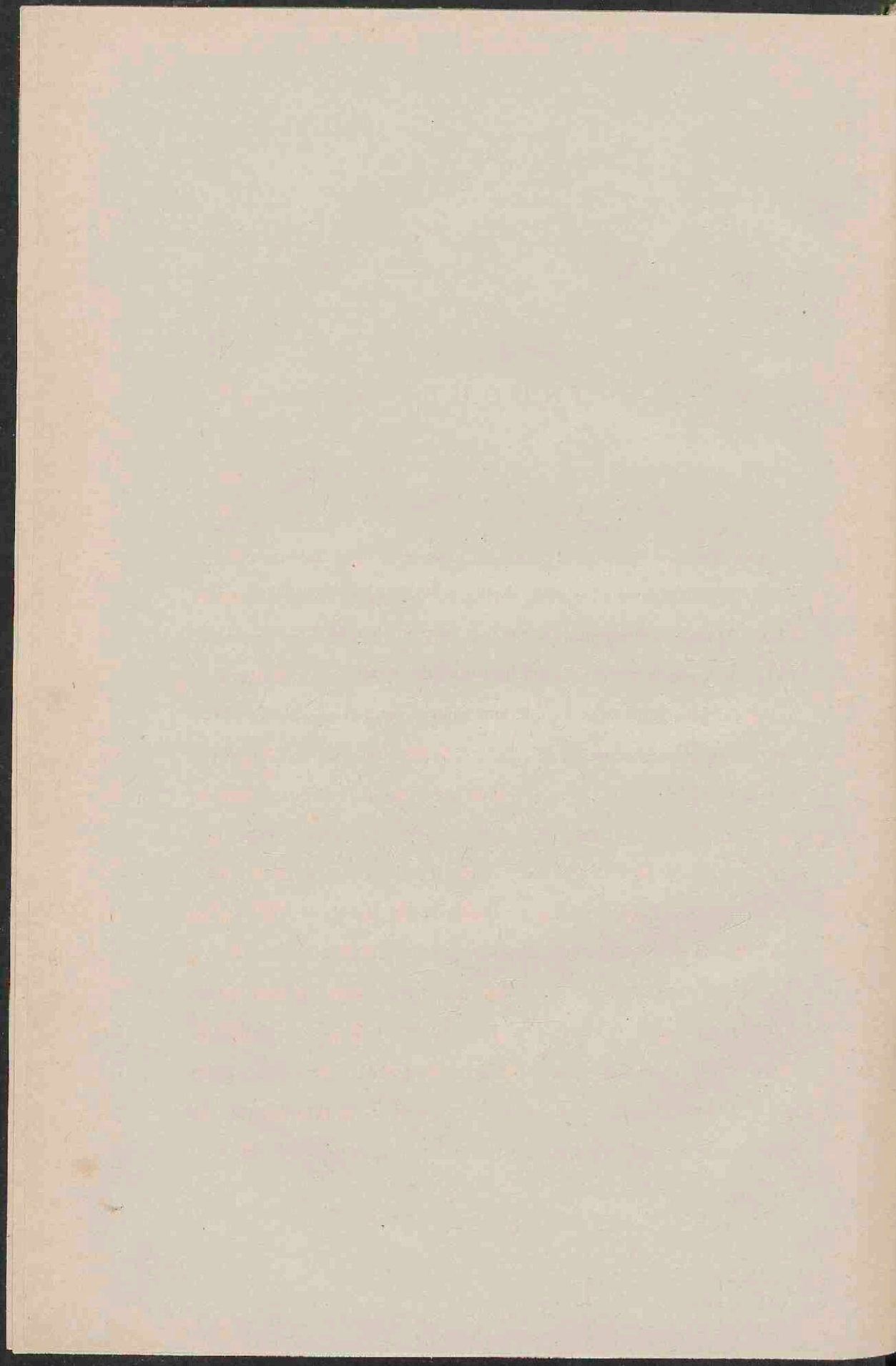


## I N H O U D.

---

	Blz.
I. Inleiding.....	1.
II. Geschiedenis van het faux. Bepaling van zijne karaktertrekken.	4.
III. Ontstaan en ontwikkeling van het faux intellectuel.....	21.
IV. Kritische beschouwing van het faux intellectuel., ..	39.
V. Duitse straffvetten over Urkundenfälschung.....	84.
VI. Jus constituendum.....	93.

---



## I.

### INLEIDING.

---

Aan iedere strafrechtscodificatie ligt het beginsel ten grondslag dat in den volgenden rechtsregel is uitgedrukt: *Nulla poena, nullum delictum sine praevia lege poenali.* Het zwaartepunt en de kracht van dezen rechtsregel is hierin gelegen: alleen de wetgever is bevoegd als vertegenwoordiger van den staat wetten te maken en straf te bedreigen, van hem gaat de qualificatie der misdrijven uit. De strafrechter mag alleen die straffen uitspreken welke de wetgever heeft opgelegd in de *praevia lex*. Wel is het den rechter geoorloofd te onderzoeken of het in de bedoeling van den wetgever heeft gelegen die en die zich voordoende gevallen in zijne bepaling te omvatten, maar alle analogische interpretatie is door dien algemeenen regel ten eenen male uit het strafrecht gebannen.

Wanneer zich een geval van misdrijf voordoet, dat niet met name in het strafwetboek is genoemd, en óf de

limitatieve bewoordingen van het eene artikel óf de afwijkende karaktertrekken van andere misdrijven, in zoo-vele andere artikelen vervat, aantoonen, dat het niet in de bedoeling van den strafwetgever kan gelegen zijn om zulk een misdrijf een plaats in het wetboek te verzekeren, dan is de rechter verplicht ingevolge art. 210 Strafv., na verklaard te hebben, dat het feit noch misdrijf noch wanbedrijf noch overtreding daarstelt, het ontslag van rechtsvervolging uit te spreken.

Doch niet altijd zal dit het geweten van den strafrechter bevredigen. De overtuiging te hebben, dat er misdaan is en dat er straf vereischt wordt, maar dat er geen straf zal mogen worden opgelegd, is zeer hard. Hoe gretig zal dan ook de rechter niet de gelegenheid aangrijpen hem door de vage bewoordingen van het een of ander artikel aangeboden om het meer te doen omvatten dan strikt genomen geoorloofd is. En ziedaar dan de deur geopend voor de boven gewraakte analogische interpretatie.

Welke verantwoording laadt dus de strafwetgever niet op zich, wanneer hij niet zorgt dat zijn strafwetboek in overeenstemming blijft met de afwisselende behoeften en toestanden der steeds aan verandering onderhevige maatschappij. Andere toestanden doen andere verhoudingen geboren worden. Nieuwe ziekteverschijnselen hieruit ontstaan vereischen nieuwe geneesmiddelen. Vooral

geldt dit voor die landen waar codificatie bestaat, te meer als die gecodificeerde wetten, welke reeds uit den aard der zaak een lang leven hebben, slechts zelden en dan nog schoorvoetend gewijzigd worden. Dan toch zullen dikwijls maatschappelijke ziekteverschijnselen voorkomen, die de wetgever niet heeft gekend en die toch bestreden *moeten* worden.

Dit alles zweeft onwillekeurig hem voor den geest die sommige misdrijven met den naam van *faux intellectuel* heeft hooren qualificeeren en onder art. 147 C. P. brengen. Deze naam toch komt in den Code Pénal niet voor en de misdrijven, die daarmede in zeer vele vonnissen worden genoemd, zijn voor het meerendeel van latere dagteekening, en zooals BERNER naar aanleiding der Urkundenfälschung ze bestempelt: »..... Straffälle, welche durch das *moderne* Glücksritterthum sehr vermehrt und mannichfaltig gestaltet worden sind.”<sup>1)</sup>

Het is nu de vraag, of, al komt die naam *faux intellectuel* in het wetboek zelf niet voor, toch de misdrijven die men daaronder begrijpt en tot vornoemd art. 147 brengt, werkelijk in de termen vallen om volgens dit artikel gestraft te worden. Dit te onderzoeken is het doel van mijn arbeid.

<sup>1)</sup> BERNER Lehrbuch des Deutschen Strafrechtes 7<sup>te</sup> Auflage Leipzig 1874 S. 564.



## II.

### GESCHIEDENIS VAN HET FAUX.

#### BEPALING VAN ZIJNE KARAKTERTREKKEN.

---

Het begrip van valsheid, zooals wij dit kennen, is geen traditie van de ouden tot ons gekomen, maar zich langzamerhand ontwikkelend volgens bestaande maatschappelijke toestanden en behoeften is het geworden tot hetgeen het nu is. En wie zal het zelfs zóó voor een begrip houden dat zijn beslag gekregen heeft? Hoeveel strijdvrage doen er zich niet nog bij voor?

De alleroudste volken, nog niet bekend met het gewichtige van eene goede strafwetgeving, weten van geen valsheid of bedrog als strafbare handeling Slechts enkele tot dit begrip behoorende, terstond in het oog loopende gevallen, zooals de vervalsching van maten en gewichten, worden door hen met straf bedreigd. Deze en het geval dat een grensteeken verplaatst werd, hetgeen om

zijn sacralen aard een religiemisdrijf werd geacht, zijn de eenige die daar bekend zijn. Valschheid en bedrog als motief voor strafbaarheid komen bij hen in geen andere gedaante voor. Zoo is het in de Mozaische wetgeving, zoo in de Atheensche <sup>1)</sup>.

Bij de Romeinen schijnt het eerst in de XII tafelen een geval van valschheid ter harte genomen te zijn. Hoewel de woorden der lex zelve niet tot ons gekomen zijn, weten wij toch uit AULUS GELLIUS, <sup>2)</sup> dat de valsche getuigenis daarin met straf bedreigd was <sup>3)</sup>.

Of andere misdrijven, later onder het falsum gerekend, reeds toen strafbaar waren, daarvan is ons niets bekend, en in dit opzicht schijnt men niet verder gegaan te zijn vóór de dagen van SULLA. Eerst in SULLA's tijd werd het crimen falsi als zoodanig geformuleerd. Wel was reeds te voren in het privaatrecht door de actio de dolo malo van den praetor C. AQUILIUS tegen bedrog voorzien <sup>4)</sup>, wel werd toen reeds de reus, die in geval van veroor-

---

<sup>1)</sup> Geschichte der Strafrechte vergleichende Darstellung der strafrechtlichen Gesetze und Bestimmungen aller Kulturvölker, von Moses, Solon u.s.w. bis zur Gegenwart, als Commentar zum Deutschen Strafgesetzbuche für Juristen Staatsmänner, etc. bearbeitet von Dr. SAMUEL MAIJER, Trier 1876 Abschnitt 22 § 77: Fälschung und Betrug.

<sup>2)</sup> AULUS GELLIUS Noct: Att: XX, 1, 50.

<sup>3)</sup> Volgens M. ORTOLAN, Instituts I blz. 118 zou deze bepaling zijn voor gekomen in de 23ste lex der 8ste tafel.

<sup>4)</sup> REIN, Criminalrecht der Römer Leipzig 1844 s. 330.

deeling niet aan het vonnis voldeed, infaam <sup>1)</sup>), maar dit was geen straf door den strafrechter opgelegd. Eerst de lex Cornelia bedreigde die misdrijven, waarin *dolus malus* voorkomt, met bepaalde straffen.

Ofschoon zij niet zelf voor ons is bewaard gebleven, leeren ons de fragmenten van MARCIANUS en ULPIANUS maar vooral die van PAULUS <sup>2)</sup>), dat de hoofdmomenten van deze lex zich uitstrekten tot valsche testamenten, valsche munten en valsche getuigenissen. Voor de behoeften bleek dit beperkt aantal van gevallen echter onvoldoende. PAULUS en ULPIANUS wijzen er dan ook reeds op, hoe men niet moest denken dat deze lex alleen op testamenten sloeg, maar dat er ook andere geschriften onder vielen. ULPIANUS <sup>3)</sup> zegt: »Poena legis Corneliae irrogatur ei, qui quid aliud, quam in testamento, sciens dolo malo falsum signaverit, signarive curaverit,» en PAULUS <sup>4)</sup>): »legis Corneliae poena omnes teneri, qui etiam extra

---

<sup>1)</sup> L. VII § 1. D. (4. 1). . . . Succurri oportebit, quum etiam de dolo malo actio competere solebat. . . . potius restituere litem. . . . quam actionem *famosam* constituere. Zoo ook L. 1 § 4 D. (4. 3). Ait Praetor: „Si de his rebus alia actio non erit.” Merito Praetor ita demum hanc actionem pollicetur, si alia non sit, quoniam *famosa* actio non temere debuit a Praetore decerni, si sit civilis vel honoraria, qua quis possit experiri.

<sup>2)</sup> Zie D. XLVIII. 10. De lege Cornelia de falsis et de senatus consulto Liboniano.

<sup>3)</sup> L. IX § 3 D. (48. 10).

<sup>4)</sup> L. XVI § 1 D. (48. 10).

testamenta cetera falsa signassent." Deze aldus uitgesproken meening hebben de keizers door hun rescripten bevestigd. De lex Cornelia werd door hen met vele bepalingen aangevuld, b. v. tegen het gebruiken van valsche rescripten, het onderschuiven van een kind, het aannemen van een valschen naam, het omkopen van rechters, het vervalschen van maten en gewichten, zelfs ook van privaatschriften, die in lex 20 tit. 22 van het IX<sup>de</sup> boek van den Codex genoemd worden <sup>1)</sup>). Echter als in sommige opzichten afwijkend van de in de lex Cornelia behandelde gevallen worden deze *quasi falsa* genaamd.

Om te resumceeren is de toestand aldus: de actio doli mali met haar beperkt infameerend gevolg is de hoofdactie, daarnaast staan de strafbepalingen uit de lex Cornelia en de rescripten, al wat daarbuiten valt blijft ongestraft.

De lex Cornelia, in beginsel steunende op bescherming van de fides publica tegen doleuse veranderingen der waarheid, zooals uit de bepalingen der lex blijkt, liet die arglistige handelingen, waarbij de fides publica niet beleedigd werd, ongestraft, al werd er ook benadeeling van eens anders vermogen door veroorzaakt. Zulk een

---

<sup>1)</sup> L. 30 § 1, L. 13, L. 1 § 2, L. 32 § 1, D. 48. 10, L. 4, L. 20 Codicis 9, 22.

toestand bleek onhoudbaar te zijn. Toen in den keizertijd de privaatdelicten extra ordinem begonnen gestraft te worden en nieuwe acties geboren werden, ontstond ook de actio stellionatus. Hetgeen tot nog toe met de actio de dolo malo privaatrechterlijk beslecht was, werd nu strafrechterlijk met de actio stellionatus vervolgd. ULPIANUS zegt: »quod enim in privatis judiciis est de dolo actio, hoc in criminibus stellionatus persecutio <sup>1)</sup>». Ieder door arglist bewerkte benadeeling van iemands vermogen werd, wanneer het geen crimen falsi of een ander delictum was, crimen stellionatus.

Zoo staan in den keizertijd het crimen falsi en het crimen stellionatus naast elkander, terwijl het laatste tot aanvulling diende. Maar de actio stellionatus, die de eenvoudigste, dus het gemakkelijkst in te stellen was, werd het meest gebruikt. Was een geval twijfelachtig, dan waagde men zich, gedachtig aan het non bis in idem, niet aan de actio ex lege Cornelia, maar gebruikte de actio stellionatus. Hierdoor kwam het, dat het crimen falsi bleef wat het was, het ontwikkelde zich niet verder, en hetgeen vooral te betreuren is, de grens tusschen het crimen falsi en het crimen stellionatus werd niet juist getrokken. Bij Justinianus is

---

<sup>1)</sup> L. III § 1 D. (47. 20) Stellionatus.

het nog zoo. In de Instituten wijst hij op het bestaan van een crimen falsi. De lex Cornelia met haar falsa en quasi falsa zijn ook door hem erkend. »Item lex Cornelia de falsis, quae etiam testamentaria vocatur, poenam irrogat ei qui testamentum vel aliud instrumentum falsum scripsit . . . quive signum adulterinum fecerit sculpserit expresserit sciens dolo malo.»<sup>1)</sup>

De actio stellionatus kan aan hen tegengeworpen worden qui dolo quid fecerunt, welk quid fecerunt dan een benadeeling van iemands vermogen zijn moet. Dit blijkt hieruit, dat de actio stellionatus plaats heeft waar anders eene actio doli zou kunnen worden aangewend. De laatste nu moest eene benadeeling van iemands vermogen ten doel hebben, hetwelk ligt in de bepaling van den dolus malus van Labeo *l. I pr. D. 4. 3.* (hoc edicto praetor adversus varios et dolosos, qui aliis obfuerunt calliditate quadam, subvenit, ne vel illis malitia sit lucrosa, vel istis simplicitas damnosa), en zeer duidelijk door PAULUS wordt uitgedrukt in de *l. 10 D. de dolo malo*, waar hij het minimum der benadeeling op duo aurei stelt. Voor de bepaling der actio stellionatus kunnen wij dus de definitie die REIN blz. 332 er van geeft aannemen: »Stellionatus ist die absicht-

<sup>1)</sup> INSTITUTEN L. IV, 18, 7.

liche bösertige Täuschung eines Anderen welche eine Vermögensbenachtheiligung für diesen hervorgebracht hat."

Het falsum echter is in geen definitie weergegeven, maar zijn wezen moet uit de eigenaardige karaktertrekken van het misdrijf worden aangewezen. De definitie die PAULUS er van tracht te geven ziet slechts op de verandering van de waarheid: »Quid sit falsum quacritur. Et videtur id esse si quis alienum chirographum imitetur, aut libellum vel rationes intercidat vel describat.<sup>1)</sup> Derhalve het namaken of het vernietigen van geschriften, dit is dan ook het vervalschen, maar als zoodanig is het nog niet strafbaar, het moet dolo malo geschieden, zooals uit de *l. 2 D. 48. 10* blijkt. En dan nog zijn er schrijvers die willen, dat reeds bij de Romeinen een mogelijk te veroorzaken nadeel daardoor ontstaan moet en zeggen dat dit in de *l. 6 D. 48. 10* en *l. 20 Codicis IX* gelegen is. Zoo CHAUVEAU en HÉLIE<sup>2)</sup>, GOLTDAMMER<sup>3)</sup>, JOUSSE<sup>4)</sup>, terwijl ESCHER<sup>5)</sup> meent dat dit op het gezag van JULIUS CLARUS, FARINACIUS enz. wordt aangenomen uit de woorden bij hen te vinden: »Non punitur falsitas quae non solum non nocuit sed nec erat apta nocere."

<sup>1)</sup> *l. 23 D. 48. 10.*

<sup>2)</sup> *Théorie du Code Pénal § 1466.*

<sup>3)</sup> *Materialien Berlin 1852 Deel II b. 567.*

<sup>4)</sup> *Traité de la justice criminelle de France, Deel III pag. 387.*

<sup>5)</sup> *Die Lehre von dem Strafbaren Betrüge und von der Fälschung s. 358.*

In hoeverre dit laatste gemotiveerd is heb ik niet kunnen vinden, wel dat MUYART DE VOUGLANS <sup>1)</sup> het afleidt uit de woorden »an ideo teneri potest quod adjectum est in lege: Aut dolo fecit, quo minus ad eum perveniat.”

Wij kunnen dus vaststellen, dat voor het crimen falsi eene doleuse handeling vereischt werd, die de fides publica beleedigde, zij het ook, dat hierbij al of niet de mogelijkheid van een te veroorzaken nadeel vereischt werd, terwijl voor het stellionaat noodig was, dat de doleuse handeling een nadeel aan iemands vermogen toebracht.

De ontwikkeling van het crimen falsi in latere tijden is gebouwd op dit Romeinsche beginsel. En dit is geen wonder, wanneer men in aanmerking neemt welken invloed het R. R. in het algemeen op de rechtsbegrippen van nagenoeg geheel westelijk Europa heeft uitgeoefend. Vooral in Duitschland hebben die denkbeelden veel ingang gevonden. Het is dus zeer natuurlijk, dat wij veel van het crimen falsi in de Carolina terug vinden.

De Carolina, dit eerste strafwetboek, uit den tijd van KAREL V handelt in de artt. 111—115 <sup>2)</sup> over muntver-

<sup>1)</sup> Les lois criminelles de France, T. I. pag. 221.

<sup>2)</sup> In de CCC luidt het aldus:

ART. 111. Tribus ut plurimum modis moneta publica adulterari solet: Primum, si dolo malo alienum signum monetae imponatur: Deinde, si aliud metallum auro vel argento admisceatur: Tum, si justum monetae pondus tundendo, radendo, mutilando, excoquendo adimatur.



valsching, vervalsching van maten en gewichten, van akten, het vervalschen van koopwaren, en het verplaatsen van grensteekens, waaraan zich in art. 115 de *praevicatio* knoopt. Dus de *fides publica* wordt door haar beschermd, maar eene *actio* overeenstemmende met de *actio stellionatus* heeft zij niet: slechts enkele gevallen van bedrog heeft zij afzonderlijk behandeld.

De verdere ontwikkeling van het *falsum* na te gaan van de Carolina af tot op den tijd, dat het strafrecht eene ruimere faze van ontwikkeling betreedt zou ons te ver leiden. Wij zullen ons vergenoegen met den

---

ART. 112. Qui falsa sigilla, falsas litteras, instrumenta, libros rationum, vel redituum annuorum et censuum, tabulas publicas accepti et expensi falsos indices confecerit, conscripserit.

ART. 113. Qui fallendi animo (dolus enim malus est, ex quo delicta aestimantur) pondera, mensuras, aridorum, liquidorum, vel ipsas merces, aromata et quicquid vaenundari solet, adulterat ac pro bonis justisque dividit....

ART. 114. Qui dolo malo terminum lapidem, fines, sepes, fossas, arbores columnas, vel quicquid distinguendorum dominiorum causa fit, collocatur, ponitur, statuitur..... mutaverit, loco moverit, effoderit, transposuerit, alveum fluminis termini alio direxerit.....

ART. 115. Qui procurator in et ad litem datus, aut conductus, vel rogatus dolo malo prodita causa clientis sui, seu civilis, seu capitalis fuerit, diversam partem adjuvarit, proprias probationes dissimularit, falsas excusationes, exceptiones, probationes et consimilia, per collusionem admisierit: qui causam adversariis donarit, eos in lite vincere, quibus superior esse poterat, passus sit: sponte lite concesserit: et actoris parte in rei, vel contra ierit.....

Ik citeer volgens de editie van 1600, verschenen bij Christophorus Corvinus te Herborn in Nassau, waarvan de titel luidt: «Nemesis Karulina D. Karuli V cuz. Leges capitales, a Georgio Remo paraphrasi expositae scholiisque illustratae; ed. altera.

toestand na te gaan, waarin het zich op het eind der achttiende eeuw bevond, en wel bepaaldelijk in Frankrijk. Dit is voor onze beschouwing van overwegend belang, daar de Code Pénal van onze dagen daarop gebazeerd is.

In Frankrijk sluit zich de beoefening van de leer van het falsum aan het Romeinsche recht aan door het werk van JULIUS CLARUS (*Practica criminalis seu sententiarum receptarum*) en van FARINACIUS, beide levende in het begin der 18<sup>de</sup> eeuw (1739). Hunne denkbeelden vooral die van FARINACIUS, welke schrijver het falsum aldus definieert: «Falsitas est veritatis mutatio dolose et in alterius praejudicium facta”<sup>1)</sup>, worden op het eind van die eeuw door JOUSSE en MUYART DE VOUGLANS verder uitgewerkt. Bij deze schrijvers kunnen wij dan ook het best den toestand van het falsum uit dien tijd leeren kennen. Het heeft nog niet die mate van ontwikkeling, welke wij in de nieuwere wetenschap van het strafrecht van onze dagen aantreffen, hoewel het in vele trekken toch reeds afgerond is. Maar laten wij die schrijvers zelf laten spreken.

Beiden beginnen zij hunne bepalingen over het faux met eene definitie. JOUSSE<sup>2)</sup> noemt faux »toute action faite pour détruire, altérer, ou obscurcir la vérité au

<sup>1)</sup> FARINACIUS *Quaest.* 150 Nos. 1, 2, 3 zie CHAUVEAU en HÉLIE § 1471 (5).

<sup>2)</sup> JOUSSE l. l. T. III p. 341.

préjudice de quelqu'un et dans le dessein de tromper". MUYART DE VOUGLANS <sup>1)</sup> zegt »on appelle faux en général toute espece d'altération ou suppression de la vérité." Wat de verandering van de waarheid betreft stemmen zij dus overeen: het moet eene geheele of gedeeltelijke verandering zijn. De intention de nuire en de possibilité de préjudice worden echter ook niet bij VOUGLANS tegengesproken, al staat het daar niet in de definitie, want hij zegt, men kan de waarheid veranderen zonder dat men dit nog uit eene kwade bedoeling behoeft te doen. Het kan door dwaling geschieden. Van daar zijne verdeeling in *faux matériel* en *faux formel*, waarvan slechts het laatste als strafbaar mag worden aangemerkt.

Geen faux bestaat er dus of het moet aan de drie volgende gegevens voldoen:

1. changement ou altération de la vérité,
2. dol ou mauvais dessein,
3. préjudice causé à un tiers.

Maar het falsum en het stellionaat der Romeinen is in dien tijd nagenoeg geheel één geworden. Want het begrip faux domineert, en al is het in onderscheidene deelen gesplitst, toch worden die deelen met den gemeenschappelijken

---

<sup>1)</sup> VOUGLANS 1. I. T. p. 220.

naam faux genoemd. Wat die onderscheiding betreft, JOUSSE<sup>1)</sup> zegt »ce crime se commet en trois manières, 1<sup>o</sup> par écritures, 2<sup>o</sup> par paroles, 3<sup>o</sup> par faits en onder het faux par faits wordt nu het stellionaat genoemd. Dit begrip van stellionatus is evenwel niet bij elken schrijver van dien tijd zoo beschouwd. Reeds VOUGLANS rekent het onder het faux en écriture, maar kent er het karakter van diefstal aan toe, weshalve hij het dan ook bij de behandeling van den vol nader bespreekt. De grens van het faux is dan ook nu nog niet goed aangewezen, en hiervan bewust omschrijft VOUGLANS het vage van de changement ou altération de la vérité aldus:

»Quant à la manière de commettre ce crime nos lois en distinguent de trois sortes; les uns se commettent par fabrication, d'autres par altération et d'autres par suppression. 1<sup>o</sup> le faux se commet par *fabrication*, lorsqu'on contrefait l'écriture ou la signature d'autrui; 2<sup>o</sup> il se commet par *altération*, lorsqu'on ajoute des mots ou des clauses, qui n'étaient pas dans l'acte, qu'on y met des interlignes ou des renvois, qui ne seraient pas approuvés de la personne qui aurait écrit le corps de l'acte, qu'on déminue ou retranche les clauses de cet acte par des ratures ou bien lorsqu'on

---

<sup>1)</sup> Jousse l.l. T III p. 341.

en change la véritable date; 3o enfin le faux se commet par *suppression*, lorsqu'on cèle ou soustrait l'acte pour en dérober la connaissance aux héritiers de ceux qui ont contracté, ou bien qu'on retient des donations et autres dispositions de personnes, qui ne sont pas en état de parler et de déclarer leurs volontés." 1)

De noodzakelijkheid van die omschrijving doet zich alleen voor bij het faux en écriture. Bij dat par faits en dat par paroles was het gemakkelijker, vandaar dat zich die twee valschheden met eigenaardig karakter van het faux en écriture afscheidde en een afzonderlijke qualificatie ontvingen, het faux en écriture als het misdrijf van valscheid overlatende. Reeds in den Code Pénal van 1791, den voorlooper van dien van 1810, vindt dit zijne toepassing; daar toch wordt onder faux *faux en écriture* verstaan, terwijl het faux par paroles als valsche eed, het faux par faits als valsche munt of als escroquerie wordt behandeld.

In 1810 krijgen wij den Code Pénal zooals wij die nog bezitten. Het bedrog heeft daarin een passende plaats ontvangen. Want hoewel ik niet durf zeggen, dat het daar volledig is behandeld, kan men toch zeker niet ontkenen dat het afscheiden van dit begrip uit het falsum een groote schrede tot volmaking was. Verder is met

---

1) VOUGLANS I. I. T. I. p. 222.

den omvang van het begrip faux uit den C. P. van 1791 rekening gehouden, ook hier even als daar is faux valsheid in geschriften, maar dit begrip heeft nog eene andere beperking ondergaan. Het vernietigen of wegmaken van akten, bij JOUSSE en VOUGLANS zooals wij gezien hebben nog onder het faux gerekend, worden in 1810 niet meer daartoe gebracht, maar als een afzonderlijk delict gestraft (art. 439 C. P.).

Deze Code Pénal, welke zooveel mogelijk alle definities achterwege laat, heeft noch het faux noch het bedrog, bij hem escroquerie, gedefinieerd. Zich tevreden stellende met de opsomming van de wijze, waarop die misdrijven gepleegd kunnen worden, heeft de strafwetgever het verder aan de wetenschap overgelaten te beslissen, welke karaktertrekken er aanwezig moeten zijn om dit misdrijf te voleindigen. Deze onbepaaldheid heeft tot veel strijd aanleiding gegeven, de gevoelens over het ware karakter van het faux liepen nog al uit een, te meer daar die in overeenstemming moesten zijn met de artikelen van den C. P. Een van de eerste vragen die zich voordeden was of het plegen van de misdrijven vallende in art. 145 al of niet van de doleuse intentie moest vergezeld zijn, eene vraag die in den C. P. van 1791 niet eens kon oprijzen door dat er uitdrukkelijk in vermeld was, dat die misdrijven moesten zijn gepleegd *méchamment et à dessein de*

*nuire*, iets dat ook door de meeste der tegenwoordige schrijvers als noodzakelijk bestanddeel van ieder misdrijf, dus ook van het *faux*, vereischt wordt.<sup>1)</sup> Ook de *possibilité de préjudice* als op zich zelf staande karaktertrek heeft een bestrijder gevonden in *BLANCHE*<sup>2)</sup>, die het wel voor het aanwezig zijn van het misdrijf van valscheid noodzakelijk acht, maar zegt dat het reeds in de verandering qua talis gelegen is, even als bij diefstal of ieder ander misdrijf het *préjudice* een noodzakelijk gevolg is van het materieele feit.

Gaan wij nu na welke eischen de jurisprudentie stelt, opdat er *faux* aanwezig zij, dan komt men tot het vol-

---

<sup>1)</sup> Wij kunnen hier wijzen op een proces tegen zekeren notaris gevoerd (uitgegeven bij *Belinfante* 's Gravenhage 1851), die om de nagedachtenis van zijn vader te redden, den ontbrekenden datum aan een testament had toegevoegd, en die deswege van valscheid aangeklaagd, vrijgesproken werd op grond dat de *intention de nuire* ontbrak.

Geheel andere beginselen over het aanwezig zijn van de *intention de nuire* als afzonderlijk bestanddeel van het *crime de faux* worden gehuldigd in het Nieuw Ontwerp voor een Strafwetboek van 1875 (Zie *Memorie van Toelichting* ad art. 253, blz. 180 en art. 407, blz. 245), waar het tot het daarstellen van dit misdrijf voldoende wordt geacht, dat men het vervalschte als echt gebruiken wil, maar waar men er niet naar vraagt of gehandeld is met de bedoeling om zich zelf te bevoordeelen of anderen te bevoordeelen. Dit moge bij het bepalen der straf in aanmerking komen, maar de vraag of er misdrijf gepleegd is, hangt af van het oogmerk van misleiding. Volgens dit stelsel dat ten doel heeft het noodzakelijk vertrouwen, in authentieke of erkende onderhandsche geschriften te stellen, beter te beschermen, zou de notaris veroordeeld zijn.

<sup>2)</sup> *BLANCHE* *Études pratiques sur le Code Pénal*, Paris 1867. T. III § 123.

gende: In de eerste plaats is er eene materieele handeling noodig bestaande in de altération de la vérité, een schijnbaar gemakkelijk vereischte, maar in de toepassing aan vele bezwaren onderhevig, daar men dikwijls in het onzekere is of er eene verandering heeft plaats gehad. Gelukkig komt ons hierin de wet te gemoet, die heeft aangegeven, in welke handelingen zij zulk eene altération wil zien. Valt nu eene handeling onder die, welke in de wet als zoodanig zijn aangewezen en is zij eene die uit haar aard nadeel veroorzaakt of kan veroorzaken, hetzij aan vermogen, hetzij aan eer of goeden naam, dan is als dit alles geschiedt met de bedoeling om te misdoen, dus met doleuse intentie, het misdrijf voleindigd zooals het duidelijkst is uitgedrukt in de volgende definitie van BLANCHE: »Le crime de faux est l'altération de la vérité dans un écrit de nature à porter préjudice à autrui et commise avec intention criminelle." 1)

Nog doet er zich eene gewichtige vraag voor bij de behandeling van het faux en écriture, nl. in welke geschriften het faux gepleegd kan worden. De geschriften worden onderscheiden in openbare, handels- en onderhandse geschriften. Valschheid nu zal er in die geschriften eerst dan gepleegd worden, wanneer in haar de fides

---

1) BLANCHE III § 123.



publica kan beledigd worden; zoo als wij gezien hebben is dit immers het uitgangspunt van het faux. Bij publieke geschriften ligt de fides publica in het vertrouwen, dat zij als bewijsmiddel inboezemen, zoo ook bij de onderhandsche geschriften en die van koophandel, maar hier zal de beperking *voor zoo veel als zij tot bewijs kunnen dienen* noodig zijn, want niet alle geschriften worden als zoodanig toegelaten. De hierboven aangegevene scheiding is in den C. P. van belang voor de toepassing der straf welke bij de eene soort van geschriften zwaarder is dan bij de andere. Maar in de praktijk is deze verdeling van nog grooter beteekenis, zooals wij zullen zien. Want het is eene groote vraag, of bij elk van deze drie soorten van geschriften dezelfde wijze van het plegen van valsheid kan aangenomen worden. Er zijn zelfs wetgevingen van zeer late dagteekening geweest, die ten eenen male ontkend hebben, dat men in privaatschriften faux kan plegen <sup>1)</sup>.

---

<sup>1)</sup> Zoo het Beiersche wetboek van 1862, waar even als in dat van 1813 alleen valsheid in geschriften bij openbare akten is aangenomen. Dit heeft bij de beraadslagingen echter hevigen tegenstand uitgelokt, en de bewering in de motieven, als zou het erimen falsi moeten beschouwd worden als eene directe belediging van den staat, werd hevig bestreden, vooral op grond, dat de belediging der fides publica door het vervalschen van geschriften voortvloeit uit de bewijskracht daarvan.

---

### III.

## ONTSTAAN EN ONTWIKKELING

VAN HET

## FAUX INTELLECTUEL.

---

De bepalingen over het faux zijn in den C. P. vervat in de artt. 145—147, 150. Zij luiden aldus:

Art. 145. Tout fonctionnaire ou officier public, qui dans l'exercice de ses fonctions aura commis un faux,

Soit par fausses signatures,

Soit par altération des actes, écritures ou signatures,

Soit par supposition de personnes,

Soit par des écritures faites ou intercalées sur des registres ou d'autres actes publics, depuis leur confection ou clôture,

Sera puni des travaux forcés à perpétuité.

Art. 146. Sera aussi puni des travaux forcés à perpétuité, tout fonctionnaire ou officier public qui, en rédigeant des

actes de son ministère, en aura frauduleusement dénaturé la substance ou les circonstances, soit en écrivant des conventions autres que celles qui auraient été tracées ou dictées par les parties, soit en constatant comme vrais des faits faux, ou comme avoués des faits qui ne l'étaient pas.

Art. 147. Seront punies des travaux forcés à temps, toutes autres personnes qui auront commis un faux en écriture authentique et publique, ou en écriture de commerce ou de banque,

Soit par contrefaçon ou altération d'écritures ou de signatures,

Soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges, ou par leur insertion après coup dans ces actes,

Soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que ces actes avaient pour objet de recevoir et de constater.

Art. 150. Tout individu qui aura, de l'une des manières exprimées en l'article 147 commis un faux en écriture privée sera puni de la réclusion.

Deze artikelen behelzen in welke gevallen eene verandering gepleegd in een geschrift eene strafbare valsheid daarstelt. Zij zijn, en hierin stemmen alle schrijvers en ook de jurisprudentie overeen, limitatief. Al wat

dus niet met name daaronder te brengen is, blijft ongestraft of valt, tenzij het eene andere qualificatie heeft bekomen, (iets dergelijks hebben wij boven bij het bespreken der actio stellionatus aangetoond) onder de escroquerie, onder welke benaming in art. 405 het bedrog gestraft wordt. Spoedig echter na het in werking treden van den C. P. is men in de jurisprudentie begonnen de altération meer uit te breiden dan wel door die artikelen bedoeld is en bedoeld kon worden. De oorzaak daarvoor is mijns inziens in het volgende gelegen:

De bewoordingen waarin het artikel over de escroquerie is vervat, zijn de oorzaak van vele moeilijkheden geweest. Want het in zijne grondtrekken ontlede bedrog geeft door de slecht gekozen woorden te beperkte bepalingen, zoodat wel eens een strafbaar bedrog er buiten moet vallen en ongestraft blijven. Zeer juist is dit aangetoond door HAUS in zijn Observations critiques sur le texte de l'art. 405. Wij laten daarom zijne woorden volgen. Na eerst te hebben in het licht gesteld, dat de woorden van het artikel slecht gekozen zijn, vooral door de overtollige bijvoeging «manoeuvres frauduleuses», zegt hij: »Ensuite la rédaction de cet article a pour résultat un autre inconvénient bien plus grave que celui que nous venons de signaler. En déterminant dans quel objet les manoeuvres frauduleuses doivent avoir été employées en spé-

cifiant les moyens dont l'usage constitue seul l'escroquerie prévue par cet article, la loi assigne à ce délit des limites évidemment trop étroites. En effet, ces moyens ne sont pas les seuls qu'on puisse employer pour escroquer à une personne la totalité ou partie de sa fortune. Outre les manoeuvres frauduleuses spécialement énumérées par cet article il en est une foule d'autres aussi coupables peut-être que les premières, à l'aide desquelles une personne peut être frustrée de ses biens. Ces manoeuvres demeureront impunies, ce qui est un mal; ou bien on les fera rentrer dans la disposition de l'art. 405, qu'on appliquera par analogie, ce qui est encore un plus grand mal. Choisissons au hasard quelques-uns des faits sur lesquels les tribunaux étaient appelés à prononcer. Un capitaine, maître ou patron, fait charger sur un navire des objets sans valeur au lieu de marchandises, dans l'intention de les faire périr, afin de soustraire le prix d'assurance aux assureurs. Un individu sous prétexte de faire dire des prières à l'intention des morts, se fait remettre de l'argent qu'il s'approprie. Celui qui doit payer un effet qu'on lui présente à recouvrement le reçoit des mains du porteur qui le lui livre et le retient sans l'acquitter. Un marchand, pour tromper un acheteur, emploie des manoeuvres frauduleuses; il par-

vient à lui livrer de la limaille de cuivre au lieu de poudre d'or présentée et offerte en vente. Nous demanderons quelle disposition de l'art 405 est applicable, sans en forcer le sens, à l'un ou à l'autre de ces faits? Aucune sans doute. Et cependant, la cour de cassation de France, qui, par une suite d'arrêts avait établi en principe que les moyens frauduleux indiqués par l'art. 405 sont *les seuls que la loi reconnaît comme pouvant constituer l'escroquerie prévue par le dit article*, a jugé que les manoeuvres, dont nous venons de parler, doivent être punies comme des faits d'escroquerie. Quiconque n'est pas entièrement étranger à la pratique, sait combien il est quelquefois difficile de faire rentrer certains faits d'escroquerie dans la disposition de l'art. 405, et combien de faits pareils restent impunis, parce que la disposition de cet article est *limitative*."

En niet alleen dit, maar ook de slotwoorden van art. 405 »le tout sauf les peines plus graves s'il y a crime de faux" geven duidelijk te kennen dat het wezentlijke karakter van het bedrog bij den wetgever nog niet scherp bepaald was.

Hoe deze woorden in dat artikel gekomen zijn blijkt uit hetgeen BERLIER zeide op den aanval van DEFERMON, die de beperking tot het verbalement et sans signature,

zoals het artikel oorspronkelijk luidde, wilde uitgebreid hebben : »Lorsqu'on a employé ces expressions verbalement et sans signature, c'a été sans doute dans la vue de laisser la peine du faux applicable aux écrits; mais il résulterait de là que certaines qualifications écrites resteraient impunies, quoique frauduleuses; par exemple pour se procurer un crédit abusif, un homme se dira négociant ou propriétaire d'une terre, qu'il désignera, sans qu'il soit ni l'un ni l'autre. Cette énonciation même écrite ne constitue pas précisément un faux, c'est une escroquerie. Elle doit néanmoins être punie et ne le serait pas si la disposition qu'on discute se réduisait aux fausses qualifications verbales et sans signature. Il y a, au reste, un moyen simple et facile de tout concilier, c'est de retrancher ces expressions restrictives, de rendre les dispositions générales et de réserver formellement la peine du faux pour les espèces auxquelles elle se trouvera applicable." <sup>1)</sup>

Wat volgt nu hieruit? Dat men primo door het weglaten der woorden »verbalement et sans signature" aan het begrip bedrog recht heeft doen wedervaren, zoodat er nu ook handelingen onder kunnen vallen, welke,

---

<sup>1)</sup> Locké: Legislation civile, commerciale et criminelle ou commentaire et complément des Codes français. Bruxelles 1837, Tome XV, pag. 521.

ofschoon zij een leugenachtige opgave in geschrift bevatten, echter het karakter van faux en écriture missen, en dat in de tweede plaats de woorden »le tout sauf les peines plus graves s'il y a crime de faux" slechts dienen om er op opmerkzaam te maken dat in geval van faux die qualificatie den voorrang heeft. Deze toevoeging was dus wel beschouwd overtollig en heeft slechts eene historische beteekenis. Maar toch heeft zij naar het mij toeschijnt tot iets anders geleid dan deze oorzaak van haar ontstaan ten doel had. Daardoor is voedsel gegeven aan de opvatting alsof er ook gevallen van escroquerie zijn die tevens faux daargestellen. Zoo zeggen b. v. CHAUVEAU en HÉLIE § 1565: «Car l'article 405 en donnant le caractère de simple escroquerie à l'usage d'un faux nom a réservé en même temps des peines plus graves pour le cas où l'escroquerie aurait les caractères d'un faux." Een gezegde oppervlakkig juist, maar dat toch eigenlijk de ongerijmdheid aanneemt, dat een misdrijf twee qualificaties kan hebben.

Dit gevoegd bij de beperkte bepaling van de gevallen van het bedrog zelf moest er toe leiden, om naarmate een misdrijf meer of minder straf verdient het de qualificatie van faux of van escroquerie te geven. Dit geschiedde door middel van het aanvullingsbegrip *faux intellectuel*. Want zoo een misdrijf gestraft moest



worden, waarop men art. 405 niet kon of wilde toepassen, hetzij om de limitatieve bewoordingen er van, hetzij om de te geringe straf daarin bedreigd, dan werd dit misdrijf door de toepassing van een kunstig gevlochten systeem gebazeerd op de woorden »le tout sauf les peines plus graves s'il y a crime de faux" en op de vage en rekbare bepalingen van art. 147 onder de benaming van *faux intellectuel* tot het faux en écriture gebracht.

In één woord, zoowel het onvolledige van het artikel over bedrog als de verwante oorsprong van het falsum en het stellionaat zijn de aanleiding tot het ontstaan van een begrip van faux geworden, dat bekend is onder den naam van *faux intellectuel*, en waarmede de altération de la vérité is uitgebreid tot handelingen door bijzondere personen gepleegd en die niet met zooveel woorden in het art. 147 zijn genoemd.

Wij zullen nu nagaan, wanneer dit begrip het eerst is opgekomen en welke gevallen van altération er onder verstaan worden.

Bij de schrijvers vóór den C. P. komt het niet voor; de naam *faux intellectuel* is eerst door schrijvers van lateren tijd gebruikt, en heeft zich als begrip uit het samenstel van den Code Pénal in de jurisprudentie geopenbaard. <sup>1)</sup>

---

<sup>1)</sup> Men zie hierover SIREY au 1815 1<sup>re</sup> partie: pag. 36.

Voor zooverre ik heb kunnen nagaan is de eerste schrijver die dit thema bespreekt LE GRAVEREND. In zijn *Traité de la Législation criminelle en France* van 1823 handelt hij in deel I pag. 588 en vlgg. over het *faux en écriture*, en geeft daar in de *observations générales* de verdeeling op van het *faux* in *faux matériel* en *faux intellectuel*, en definieert ze dan aldus:

»Le *faux matériel* résulte d'une falsification ou altération, en tout ou en partie, commise sur la pièce arguée et susceptible d'être reconnue, constatée et démontrée physiquement par une opération ou par un procédé quelconque. La fabrication d'une pièce ou d'une signature, une addition, une suppression, une altération, une radiation, un grattage, une surcharge, une lacération, une substitution d'acte ou d'une disposition à une autre, un changement même dans la ponctuation d'un acte, si le sens en est changé dénaturé ou modifié etc. etc., sont autant de circonstances à l'aide desquelles le *faux matériel* peut être consommé.»

En hier tegenover stelt hij nu de definitie van het geen hij *faux intellectuel* noemt: »Ce crime résulte seulement de l'altération dans la substance d'un acte non falsifié matériellement, c'est-à-dire dans les dispositions constitutives de cet acte: il ne peut être reconnu à aucun signe palpable physique et matériel.»

Onder de schrijvers, die na LE GRAVEREND den Code Pénal commentariceren treffen wij deze verdeling van het faux ook aan bij CARNOT, CHAUVEAU EN HÉLIE en BLANCHE, wier definities wij hier eveneens laten volgen:

CARNOT, na bij de bespreking van art. 145 en 146 die verdeling aangeroerd te hebben, stelt zich tevreden met het aanhalen van de definitie van LE GRAVEREND. <sup>1)</sup> CHAUVEAU EN HÉLIE zeggen van het *faux intellectuel* »ce faux consiste dans l'altération non de l'écriture de l'acte mais de sa substance, non de sa forme matérielle mais des clauses qu'il doit renfermer,» <sup>2)</sup> terwijl BLANCHE zich in deze bewoordingen uitdrukt: »l'altération sera *intellectuelle* lorsque sans altérer matériellement le corps physique de l'écrit dans une de ses parties, elle se bornera à dénaturer les faits que cet écrit avait pour objet de constater.» <sup>3)</sup>

Leest men nu deze verschillende definities, dan is zekere overeenkomst onmiskkenbaar en wordt mijns inziens het vermoeden gerechtvaardigd dat LE GRAVEREND de uitvinder is van deze qualificatie en door de latere schrijvers is nagevolgd.

In zooverre is deze qualificatie eene geschikte om-

---

<sup>1)</sup> CARNOT Deel I blz. 267.

<sup>2)</sup> CHAUVEAU EN HÉLIE § 1470.

<sup>3)</sup> BLANCHE Deel III § 127.

dat men daarmede art. 145 van art. 146 zou kunnen onderscheiden, maar veel nut zou het niet hebben. Het doel der onderscheiding was dan ook een geheel ander, het moest strekken, zooals wij zien zullen, om aan te duiden dat het *faux* bedoeld in art. 146 ook in art. 147 ligt opgesloten. Reeds LE GRAVEREND gaat verder en breidt dit begrip uit (en ik zou haast zeggen, dat hij dit met een bloote machtspreuk doet, daar hij geen ander bewijs aanhaalt dan het arrest van het Hof van Cassatie van 18 Aóút 1814): »un homme fonctionnaire ou *simple particulier* sous prétexte de rédiger un acte convenu en fabrique un autre et le fait signer frauduleusement de celui qui croit signer l'acte auquel il a donné son assentiment, voilà encore un *faux intellectuel*." Hij erkent hiermede dat ook door privaatspersonen de misdaad van *faux intellectuel* gepleegd kan worden en dat het dus ook in art. 147 is opgesloten en daarin is hij gevolgd door: CHAUVEAU EN HÉLIE, BLANCHE en de jurisprudentie, zelfs die van onzen Hoogen Raad, zooals bij SCHOONEVELD blijkt in zijne aantekeningen op art. 147, (men zie ook het arrest van den H. R. van 24 Jan. 1843). »Les dispositions des artt. 145 et 146, heet het bij HÉLIE § 1591, se trouvent reproduites avec exactitude dans l'art. 147, qui est ainsi conçu" volgt de inhoud van dat

art. EN BLANCHE III § 236 zegt: »quant aux modes d'exécution énumérés dans l'art. 147, ils sont les mêmes que ceux qui ont été admis par les artt. 145 et 146. Il suffit pour le démontrer de rapprocher l'art. 147 de ces deux dernières dispositions.» Het bewijs voor het aanwezig zijn van het *faux intellectuel* komt dus nagenoeg hierop neder. Art. 145 handelt over *faux matériel*, art. 146 over *faux intellectuel*; deze artt. behooren bij elkanderen bevatten alle wijzen van altération, waardoor faux gepleegd kan worden. Art. 147 omvat, sprekende over het faux, alle wijzen van altération, dus moet het ook én het *faux matériel* van art. 145 én het *faux intellectuel* van art. 146 begrijpen. De juistheid hiervan zullen wij thans niet onderzoeken; voor het oogenblik is het voldoende het geconstateerd te hebben.

Wij gaan nu over tot de behandeling der vraag welke *altération de la vérité* als *faux intellectuel* kan worden aangemerkt. Bij dit onderzoek hebben wij niet meer over art. 145 te spreken; volgens de gevoelens der meeste schrijvers toch (en wij zullen slechts BLANCHE III § 203 aanhalen »Il y a faux matériel lorsque l'altération de la vérité consiste dans une falsification physique de l'écriture incriminée; il est l'objet de l'art. 145») heeft dit artikel uitsluitend betrekking op het *faux matériel* en wij beperken dus onze beschouwing tot de artt. 146 en 147.

Art. 146 bevat bepalingen die in art. 147 teruggezocht worden; het is dus noodig dit artikel aan eene nadere beschouwing te onderwerpen. De ambtenaar, die zich aan de daar opgenoemde *altérations de la vérité* schuldig maakt, wordt als *falsaris* gestraft. Zooals wij uit de opgegevene definities van het *faux intellectuel* gezien hebben, moct door elk dier in dit artikel opgenoemde *altérations* het *dénaturer frauduleusement de la substance ou des circonstances des actes* worden te weeg gebracht, terwijl de wijzen der *altérations* zelf ten getale van drie worden opgegeven: 1<sup>o</sup>. en *écrivant des conventions autres que celles qui auraient été tracées ou dictées par les parties*, 2<sup>o</sup>. en *constatant comme vrais des faits faux*, 3<sup>o</sup>. en *constatant comme avoués des faits qui ne le sont pas*. Deze gevallen nu worden beweerd, zooals wij gezien hebben, begrepen te zijn in alinea 3 en 4 van art. 147, dus in de woorden «soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges,» en in «soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que ces actes avaient pour objet de recevoir et de constater», en worden alzoo ook geacht van toepassing te zijn op de handelingen van *privaatpersonen*.

Neemt men dit aan, zoo volgt daaruit, dat de volgende misdadige handelingen door *particulieren* gepleegd als *faux intellectuel* zijn te qualificeeren. Het eerst, om met

de publieke geschriften te beginnen, noemen wij het geval, dat men eene onware en leugenachtige verklaring aflegt voor een ambtenaar, die aangewezen is om die verklaring te constateeren, en die haar dan ook getrouwelijk op schrift weergeeft, of dat men een qualiteit of persoonlijkheid verdicht, bijv. door het aan den ambtenaar opgeven van eenen anderen naam of hoedanigheid, hetgeen *supposition de personne* genaamd wordt. Dat dit als *faux intellectuel* beschouwd wordt lezen wij bij CHAUVEAU EN HÉLIE: »Il résulte, zeggen zij, <sup>1)</sup> du texte de la loi que l'altération de faits ou de déclarations dans les actes, qui ont pour objet de les recevoir peut avoir lieu soit par *l'altération même de l'écriture* de ces actes, soit par *fausses déclarations* devant les officiers qui les rédigent, soit par *supposition de personnes*. Toute altération matérielle commise dans des actes publics (dus ook in onderhandsche geschriften naar luid van hetgeen wij vroeger zagen) se trouve comprise dans la première de ces classes,» waaruit noodzakelijk volgt dat de twee andere of het *faux intellectuel* moeten bevatten of straffeloos zijn. Ook het Hof van Cassatie neemt dit aan, zooals wij bij BLANCHE <sup>2)</sup> lezen, in het geval dat eene valsche

---

<sup>1)</sup> CHAUVEAU EN HÉLIE § 1614.

<sup>2)</sup> BLANCHE I. I. T. III N<sup>o</sup>. 156.

verklaring van remplacement werd afgelegd; dezelfde zegt daar en boven in § 236: »Le second mode d'exécution mentionnée dans l'art. 147 c'est la fabrication de conventions etc.;..... cette fabrication peut avoir lieu soit à l'aide d'une supposition de personnes avec ou sans altération matérielle de l'acte..... Ce mode d'exécution, de quelque façon qu'il se produise, est également prévu par les artt. 145 et 146. A-t-il eu lieu par suppositon de personnes avec altération matérielle de l'acte, il est énoncé dans le deuxième et troisième paragraphe de l'art 145. A-t-il eu lieu par supposition de personne sans altération matérielle de l'acte, il est l'objet de l'art. 146''. Bij de authentieke geschriften kunnen zich dus wat de bijzondere personen betreft twee gevallen van *faux intellectuel* voordoen, de valsche verklaringen en de supposition de personnes. 1)

Hoe nu bij de geschriften van koophandel? Behalve dat bij deze ook de gevallen van *faux intellectuel* kunnen voorkomen die in authentieke acten gepleegd worden, zijn het vooral de omissies in de handelsboeken welke hier van belang zijn. Als warm voorstander van deze soort van *faux intellectuel* doet zich M. ANDRÉ MORILLOT

---

1) In onze rechtspraak is dit, zooals wij zien zullen, wel anders aangenomen, maar strenge consequentie moet ook deze gevallen er onder begrijpen.



kennen, die deze vraag in de Revue critique de Législation et de Jurisprudence van Juillet 1876 behandelt en aldus resumeert: »Il résulte des principes généraux de notre législation pénale en matière de faux, du texte précis des articles 146 et 147 § 3 du code pénal des conséquences impossibles, scandaleuses ou absurdes auxquelles aboutit nécessairement le système adverse, de l'opinion des auteurs et des décisions de la jurisprudence, que l'omission volontaire et frauduleuse d'une circonstance importante peut dénaturer la substance d'un acte et constituer *un faux intellectuel par altération des faits que le dit acte avait pour objets de constater*. Toute cette classe de faux rentre donc dans les termes de l'art. 147 § 3. Si cet article a mentionné d'une manière spéciale le cas *d'addition*, cette mention était superflue, *l'addition* étant comprise au même titre que l'omission dans les termes généraux du mot *altération* et pouvant, comme elle, altérer les faits substantiels d'un acte. Mais en regardant le silence à l'endroit des faux par omissions, la loi ne saurait être considérée comme ayant manifesté l'intention de les exclure. Ces sortes de faux sont relativement assez rares, on s'explique qu'ils n'aient point attiré l'attention spéciale du législateur et que celui-ci les ait frappés d'une manière générale sans les viser par une disposition particulière.»

Thans volgt een geval dat het meest bij de onderhandsche geschriften voorkomt. Het is het geval dat eene akte ter onderteekening wordt aangeboden, terwijl aan die akte een andere inhoud gegeven is dan de partijen bepaald hebben. Dit geval dat door onze jurisprudentie als strafbaar faux wordt aangemerkt, wordt ook door BLANCHE en de andere schrijvers, hoewel niet direct behandeld, dan toch stilzwijgend aangenomen door de geheele gelijkstelling van de gevallen van de artt. 145 en 146 met die van art. 147.

Volgens art. 150 gelden dezelfde beschikkingen, die in art. 147 voor publieke, handels- en bankgeschriften gemaakt zijn, ook voor de privaateschriften. Alle vier soorten kunnen wij dus in eens beschouwen en dan zien wij dat de *altérations*, die constitutifs zijn voor het *faux intellectuel* door privaatspersonen en ambtenaren buiten functie te plegen, terug te brengen zijn tot de volgende vier gevallen:

1. Valsche verklaring voor een ambtenaar afgelegd.
2. Suppositions de personnes.
3. Het ter teekening aanbieden van geschriften waaraan een andere inhoud gegeven is dan is overeengekomen.
4. Zekere omissies.

In plaats van de drie gevallen van 146 hebben wij nu vier speciale categoriën gekregen; wel is waar worden

zij uit de drie eerstgemelde afgeleid, maar als de vier hoofdwijzen van alteraties (welke nu natuurlijk in verschillende gedaanten kunnen voorkomen), waarin het *faux intellectuel* door privaatspersonen wordt beweerd te kunnen gepleegd worden, verdienen zij aldus afzonderlijk te worden gesteld.

Het lijdt geen twijfel dat ook hier, evenals bij elke valsheid, als *conditio sine qua non* een dessein de nuire en een te veroorzaken nadeel moet aanwezig zijn; wij zullen dit dan ook niet verder bespreken.

#### IV.

### KRITISCHE BESCHOUWING

VAN HET

### FAUX INTELLECTUEL.

---

Het tot dusverre besprokene moest tot inleiding dienen voor hetgeen wij thans te behandelen hebben. Uit het eerste gedeelte hebben wij gezien welk het karakter van het falsum is, terwijl ons uit het tweede bleek welke altérations beschouwd worden als daarestellende *faux intellectuel*. Nu zal het onze taak zijn te onderzoeken of die uitbreiding, door latere Juristen aan de altération van JOUSSE en MUYART DE VOUGLANS gegeven, geoorloofd is. Maar niet zonder vreeze ga ik hiertoe over, het is toch een strijd dien ik tegen een meerendeels gevestigde jurisprudentie te voeren heb. Alleen eene vaste overtuiging, en de wensch om

ook deze stof eens van een ander standpunt uit te behandelen, geeft mij den noodigen moed daartoe.

Wij vangen ons onderzoek aan met de vraag: Is het argument dat gebruikt wordt om het aanwezen van het *faux intellectuel* door privaatspersonen gepleegd te bewijzen steek houdend? De loop der redeneering komt hierop neder: Art. 145 bevat een opgave der materiele valsheid, art. 146 van die der intellectuele; dus art. 147 moet, daar het over alle gevallen van *altération* handelt, welke een strafbaar *faux* daarstellen én de bepalingen van art. 145 én die van art. 146 omvatten. Juist zou deze zienswijze zijn, wanneer de artt. 145 en 146 over de valsheid in publieke geschriften gepleegd door privaatspersonen handelden, terwijl de artt. 147 en 150 dit onderwerp ten opzichte van handels-, bank- en privaatsgeschriften regelden; dan toch zou men gelijksoortige gevallen vergelijken. In de gegeven omstandigheden is dit echter het geval niet. De artt. 145 en 146 handelen over het *faux* door ambtenaren gepleegd, terwijl de artt. 147 en 150 zien op het *faux* gepleegd door particulieren en ambtenaren buiten functie, dus door personen die gelijk staan met privaatspersonen. In de vier artt. 145, 146, 147, 150 hebben wij met twee verschillende genera van misdrijven te doen. De artt. 145 en 146 behooren tot de ambtsmisdrijven, de artt. 147 en 150 be-

vatten algemeene delicten waaraan ieder zich als bijzonder persoon kan schuldig maken. Reeds de schrijvers, welke de hierboven aangehaalde redeneering gebruikten, waren over dit karakter van de artt. 145 en 146 in twijfel, hetgeen blijkt uit de kwestie die zij stelden, of het zijn van ambtenaar hier was eene *circonstance aggravante* dan wel of het tot het *essentieele* van het delict behoorde en dus was een »crime d'une nature particulière, dans la formation duquel la qualité de l'agent entre comme élément constitutif (BLANCHE III § 195)".

Waaruit blijkt nu dat die artikelen zulk een bijzonder karakter hebben? Zooals men bij de meeste schrijvers leest bevat art. 145 dezelfde wijzen van altération als art. 147 en worden de ambtsdelicten behandeld in de artt. 166 en volgende. Dit is niet geheel juist; wel wordt in de artt. 166 en volgende afzonderlijk over de ambtsmisdrijven gehandeld, maar deze zelve zijn in den Code Pénal verspreid. Zoo vindt men er in de artt. 114, 119—122, in art. 123 en vlg., in art. 127, zoo ook worden in de artt. 145 en 146 ambtsmisdrijven behandeld. En dat deze opvatting de juiste is, blijkt uit art. 166 zelf: »Tout crime," heet het daar, «commis par un fonctionnaire, est une forfaiture. Les simples délits ne constituent pas les fonctionnaires en forfaiture." In de artt. 145 en 146 zijn de criteria door den C.P. zelf vereischt

aanwezig; het zijn misdrijven door ambtenaren in de uitoefening van hun ambt gepleegd, en zij worden met onteerende straf bedreigd. En wat de wijzen der *altération* in de artt. 145 en 147 betreft, voor het oogmerk zullen wij ons bepalen om op een zeer groot verschil te wijzen. In art. 145 wordt nergens van de *contrefaçon d'écriture* gewag gemaakt, terwijl dit wel in art. 147 geschiedt. En waarom heeft dit nu geen plaats in art. 145? omdat iedere akte door den ambtenaar *qua talis* opgemaakt niet valsch is, maar is een *acte de son ministère*, omdat de valscheit in art. 145 bedoeld slechts een vervalsching kan zijn van eene voleindigde akte of slechts kan bestaan in het namaken van een valsche handteekening of in het toelaten van iemand als partij of getuige in eene akte, die anders toekent dan zijn ware naam is.

Dit alles geeft mijns inziens duidelijk te kennen dat art. 145 een ander karakter moet hebben dan art. 147, waar uit den aard van de daar behandelde stof het geheel namaken van een geschrift kan voorkomen, al zal nog de vraag gerveerd kunnen worden, in hoeverre dit kan geschieden zonder het namaken van eene handteekening.

Nog duidelijker springt dit bijzonder karakter in het oog bij art. 146, waar de basis der strafbaarheid ge-

legen is in het openbaar vertrouwen dat den ambtenaar aankleeft. Art. 146 bedreigt den ambtenaar met straf, omdat hij het vertrouwen schendt dat hij moet inboezemen, want heeft men met den ambtenaar te doen, dan heeft men niet meer den gewonen burger voor zich maar een ander persoon. Een persoon die door zijne benoeming of eed eene bijzondere positie in de maatschappij bekleedende eene bijzondere kracht verleent aan de geschriften met zijne medewerking opgemaakt. De verplichtingen tusschen den burger en den ambtenaar zijn dus geheel anders dan tusschen bijzondere personen onderling. De burger is verplicht den dienaar van den staat te vertrouwen, deze dat in hem gestelde vertrouwen niet te beschamen. Hier is een recht op waarheid aanwezig, dat bij een particulier niet bestaat. Stelt een ambtenaar een geschrift anders op dan de partij van hem verlangt, of vermeldt hij onware feiten, dan schendt hij alleen het vertrouwen dat in hem gesteld is, daar men van hem de waarheid moest hebben, maar de akte die hij aldus opmaakte is eene echte akte, eene akte waaraan niets ontbreekt, opdat zij eene volledige zij, behalve alleen het vertrouwen dat zij behoort in te boezemen, en door het missen waarvan zij juist krachteloos wordt. Als treffend bewijs voor hare bestaanbaarheid als akte strekt dat, als men haar dit vertrouwen



dat zij mist terug geeft, zij weder volkomen geldig wordt.

Reeds door MITTERMAYER, aangehaalt bij REIN blz. 775 wordt er op gewezen, hoe de Romeinen twee species van falsum kenden :

»Dasz die Verletzung der fides publica dem falsum zu Grunde lag, daher die Römer nicht überall, wo irgend Jemand etwas Falsches in einer Urkunde vorbringt, falsum annahmen, sondern nur, wenn dies von Jemand geschah, welcher durch die Bezeugung der Unwahrheit eine Amtspflicht verletzte, oder wenn die Täuschung in gewissen Urkunden geschah, die für die allgemeine Treue und Glauben wichtig waren.»

Wil men de nietigheid die de schending van het vertrouwen oplevert de intellectueele valsheid noemen, dan zou ik met deze qualificatie ten opzichte van art. 146 des noods vrede kunnen hebben, maar verder moet men daarmede niet gaan, zooals ik later zal trachten aan te toonen.

Evenals wij dit bij art. 145 zagen is art. 146 eene bepaling van valsheid van een bijzondere natuur en waarvan het ware karakter eerst in lateren tijd begrepen is, want het Pruisische wetboek van 1851 heeft zich spiegelende aan het Fransche deze gevallen naar zijne bepalingen over de ambtsdelicten verwezen en hen zoo

in hun waar licht geplaatst <sup>1)</sup>. Deze zienswijze is door de samenstellers van het Reichsstrafgesetzbuch van 1871 als de juiste erkend en in de bepaling van § 348 opgenomen in de volgende woorden: «Ein Beambter, welcher, zur Aufnahme öffentlicher Urkunden befugt innerhalb seiner Zuständigkeit vorsätzlich eine rechtlich erhebliche That sache falsch beurkundet oder in öffentliche Register oder Bücher falsch einträgt, wird mit Gefängnis nicht unter Einem Monat bestraft:

Dieselbe Strafe trifft einen Beamten, welcher eine ihm amtlich anvertraute oder zugängliche Urkunde vorsätzlich vernichtet, bei Seite schafft, beschädigt oder *verfälscht*." In dit artikel nu is alles omvat wat de artikelen 145 en 146 strafbaar stellen.

Nu wij dit karakter van de artt. 145 en 146 hebben leeren kennen moeten wij het betreuren, dat die artikelen in ons wetboek eene plaats bij het faux hebben gekregen. Ware dit niet het geval, men had voorzeker

---

1) Art. 323 P.S.G.B. 1851 luidt aldus: Ein Beamter welcher, um sich oder Anderen Gewinn zu verschaffen, oder um Anderen zu schaden, Urkunden, deren Aufnahme oder Ausstellung ihm vermöge seines Amtes obliegt, unrichtig aufnimmt oder ausstellt, oder ächte Urkunden, welche ihm vermöge seines Amtes anvertraut worden oder zugänglich sind, verfälscht, wird mit Zuchthaus bis zu zehn Jahren und zugleich enz.

Dieselbe Strafe hat ein Beamter verwirkt, welcher in gleicher Absicht die ihm amtlich anvertrauten oder zugänglichen Urkunden beschädigt, vernichtet oder bei Seite schafft.

eene redeneering als de vermelde voorkomen, daarom de ongelijksoortigheid van de nu vergeleken gevallen zou ingezien hebben, en gedachtig aan den regel dat men geen ongelijksoortige zaken kan vergelijken, haar zou hebben vermeden. Maar nu die artikelen zoo zijn geplaatst mag men toch dit bijzondere karakter niet uit het oog verliezen en moet men dit bij de toepassing van art. 147 in het oog houden.

Onze eerste vraag hebben wij naar het mij toeschijnt hiermede opgelost en wij hebben het bewijs geleverd dat de artt. 145 en 146 bepaalde ambtsmisdriften zijn. Wij gaan daarom tot een tweede vraag over, die wij aldus formuleeren: Bestaat er *faux intellectuel* dat door bijzondere personen gepleegd kan worden?

Nemen wij het zoo even gezegde in aanmerking dan zien wij terstond dat de bewering als zou in art. 147 *faux intellectuel* begrepen zijn van allen grond ontbloot is, want de schakel tusschen de artt. 145, 146 en 147 ontbreekt. En al zou de valsheid van art. 146 werkelijk de intellectuele zijn <sup>1)</sup>, dan nog zou daardoor het vermoeden niet gewettigd worden dat ook art. 147 zulk een *faux intellectuel* bedoelt. Maar dit is niet genoeg om ons recht

---

<sup>1)</sup> Er zijn zelfs vele die tegen het gebruik van dezen naam zijn, vooral de Duitse schrijvers spreken altijd als zij deze uitdrukking gebruiken van die so genante intellektuelle Fälschung der Franzosen.

te geven om de vraag ontkenkend te beantwoorden. Wij hebben met twee species van het genus falsum te doen; het ééne is een gedeelte van het ambtsmisdrijf falsum, het andere is het misdrijf falsum qua talis. Daarom moeten wij ons onderzoek over het aanwezig zijn van het *faux intellectuel* in art. 117 tot deze beide gevallen uitstrekken en ieder afzonderlijk bespreken. Voor art. 146 is dit, in aanmerking genomen hetgeen wij reeds gezegd hebben, nog al licht te doen. Eene eigentlijke qualificatie van *faux intellectuel* komt ook daar niet voor. In den exposé des motifs over dit artikel van BERLIER N<sup>o</sup>. 9, lezen wij «le faux en écriture est matériel quand il s'est opéré par fausses signatures, par altérations ou intercalations d'écritures, par supposition de personnes, mais il est aussi une autre espèce de faux moins facile à caractériser et qui a lieu quand un officier public écrit des conventions autres que celles qui lui ont été tracées ou dictées et constate comme vrais des faits faux ou comme avoués des faits qui ne l'étaient pas.»<sup>1)</sup> Indirect wordt dus hier te kennen gegeven, dat men het over het ware karakter van art. 146 nog niet eens is. Ja men heeft dit geval in art. 146 zelf niet eens met den naam van *faux* durven bestempelen, want in dit

---

<sup>1)</sup> LOCKÉ Decl XV, blz. 335, N<sup>o</sup>. 9.

artikel lezen wij wel: »sera aussi puni'' enz., maar niet dat de ambtenaar zich schuldig maakt aan *faux*, veel minder dus aan *faux intellectuel*. Maar dit daargelaten, ik wil er mij mede vereenigen en aannemen dat men dit geval juist om het missen der bepaling van *faux faux intellectuel* mag noemen, dan zal het *faux intellectuel* toch een *delictum sui generis* worden, dat niets met het *algemeen misdrijf faux*, zoo als het door bijzondere personen gepleegd wordt, te maken heeft, en dat zoo juist in het falsch beurlundigen der Duitschers is weergegeven. Dit over art. 146, wanneer men het beoordeelt naar den tekst en naar hetgeen reeds vroeger is aangegeven.

Het moeilijkste deel van onze taak is gelegen in het tweede gedeelte, nl. de vraag of het *falsum qua talis* ook *faux intellectuel* bevat. En spreken wij hier van valsheid, dan bedoelen wij dat hetwelk geen bijzonder karakter draagt en door bijzondere personen en ambtenaren buiten functie gepleegd wordt.

Het *faux* is, zooals wij gezien hebben, in beginsel eene verandering der waarheid van die zaken welke steunpilaren van de *fides publica* zijn, terwijl die verandering der waarheid, welke *doleus* moet begaan zijn, een mogelijk nadeel aan een ander moet kunnen toebrengen. Voldoet de verandering der waarheid aan die gegevens,

dan moet de qualificatie van faux intreden, maar mist zij iets daarvan, dan mag het geen faux heeten, al is hetgeen er aan ontbreekt nog zoo gering, en al zou men ook door de woorden van de artikelen extensief te interpreteeren dit geval daaronder kunnen brengen. Ja men mag dan geen faux aannemen, al bestond er gevaar dat daardoor, omdat onze artikelen over escroquerie en abus de confiance, zooals wij gezien hebben, te beperkt zijn, die gevallen niettegenstaande hun misdadig karakter ongestraft moesten blijven; immers was dit laatste geoorloofd men zou weldra, wij hebben er in de inleiding reeds op gewezen, de deur openen voor analogische interpretatie en daarmee dusdoende den rechter op den zetel van den wetgever verheffen. Laten wij daarom onderzoeken of de gevallen van faux intellectuel, die aangenomen worden als te kunnen worden gepleegd door bijzondere personen, aan die gegevens voldoen. Zij zijn, zooals wij zagen, de volgende:

1. Valsche verklaring afgelegd voor eenen ambtenaar.
2. Supposition de personnes.
3. Het ter teekening aanbieden van geschriften waaraan een andere inhoud gegeven is dan bepaald is.
4. Zekere omissies.

Art. 146 blijft hier geheel buiten spel, want als het

faux intellectuel kan bestaan, als eene misdadige handeling van een bijzonder persoon die crime de faux daargestelt dan moet dit ook zoo zijn zonder dat daarvoor een analogisch bewijs of eene extensieve wets-interpretatie noodig is.

1. Valsche verklaring afgelegd voor een ambtenaar.

Dit misdrijf is uit zijnen aard in omvang beperkt. Het kan slechts betrekking hebben op authentieke akten. Als *altération de la vérité*, die valschheid daar kan stellen, loopen hierover onze en de Fransche jurisprudentie nog al uiteen. Bij CHAUVEAU EN HÉLIE zagen wij dat het als valschheid wordt aangenomen, terwijl zij (in § 1618 noot 11 en 12) de noodige arresten aanhalen om dit te staven (22 Déc. 1808 Dalloz XV, 411, 5 Fév. 1808 Sirey XI, 1, 88). Onze jurisprudentie heeft echter in deze materie geen valschheid gezien, zooals wij bij SCHOONEVELD vinden opgegeven, dat b.v. niet strafbaar is het verschijnen voor den rechter in plaats van den beklaagde en het zich voor dezen uitgeven (H. R. 15 Jan. 1850); het afleggen en beëedigen van eene valsche scheepsverklaring (H. R. 5 Febr. 1839); het doen van valsche aangiften bij den burglijken stand (H. R. 12 Dec. 1848) enz. Dus wel een bewijs dat de gevoelens nog al uiteenloopen. Wij kiezen uit deze stof tot onderwerp van uitvoeriger behandeling o.a. het geval

van het afleggen van eene valsche scheepsverklaring, dat aanleiding gaf tot een merkwaardig rechtsgeding, waarover Prof. DEN TEX in de Ned. Jaarboeken eene verhandeling schreef. <sup>1)</sup>

De zaak was deze: Den 1 Mei 1837 werd voor den president der rechtbank van Appingadam door eenen schipper, stuurman en eenige loodsen afgelegd en beëdigd eene verklaring van averij, welke aan een schip op zee zou zijn overkomen. Later werd bevonden dat deze verklaring valschelijk was afgelegd, daar het schip noch averij geleden had, noch zelfs de zee had bevaren. Na renvooi van de Raadkamer kwam de zaak bij het toenmalig Hoog Gerechtshof te 's Gravenhage. De procureur-generaal requireerde bij de kamer van beschuldiging de toepassing van art. 363 Code Pénal. De kamer van beschuldiging was echter deze meening niet toegedaan, en qualificeerde de misdaad in de akte van beschuldiging van 31 Mei 1838 als valsheid in een authentiek geschrift. In dezen stand van het geding had de invoering der nieuwe wetgeving plaats, waarvan het gevolg was dat deze zaak gebracht werd voor het provinciaal gerechtshof van Groningen. Het requisitoir van den Pro-

<sup>1)</sup> Prof. DEN TEX. Valsche verklaring van averij — valt zij in Art. 147 § 4 of in Art. 363 C. P., of wel is zij straffeloos? Ned. Jaarb. v. R. en W. 1839 D. I, N<sup>o</sup>. 1 blz. 84



curcur-Generaal van dat Hof hield toen in een eisch tot schuldigverklaring met toepassing onder meer van art. 147 § 4. Het arrest van den volgenden dag sprak echter ontslag van rechtsvervolging uit, daar dit geval hoezeer feitelijk bewezen noch in art. 146 C. P. noch in eenig ander artikel van dat wetboek was voorzien. De gronden voor deze uitspraak worden in dit arrest aldus aangegeven:

Overwegende dat in art. 146 wordt gezegd dat ambtenaren zich dan schuldig maken aan faux, als zij des bewust onware feiten in hunne acten als waar constateren,

O. dat art. 147 de wijze opgevende hoe o. a. het faux in eene authentieke akte door een particulier wordt begaan, daarbij niet zegt dat zulks dan plaats heeft, als deze doet constateren feiten, die hij wist valsch te zijn, hetgeen men na het gezegde in art. 146 ten opzichte van ambtenaren had kunnen verwachten, als het de bedoeling was geweest dit feit als faux te stem-pelen. Dat integendeel de wetgever ten opzichte van particulieren zich van geheel andere uitdrukkingen bedient en o. a. art. 147, § 4 zegt dat hij zich aan faux schuldig maakt die tot de feiten in de akten vermeld iets toevoegt of ze verandert, hetgeen een materieel stuk, eene akte of geschrift veronderstelt, waarin die

additie of alteratie heeft kunnen plaats grijpen, dat dit te meer klemmt als men het 4<sup>de</sup> lid van art. 147 vergelijkt met de twee voorafgaande, waarbij steeds van iets materieels de reden is.

Tegen de overwegingen van dit arrest, hetwelk ik met de grootste instemming vermeld, als komende naar mijn inzien geheel overeen met eene logische wetsinterpretatie en juiste opvatting van het misdrijf, meende de Procureur Generaal van het Hof van Groningen cassatie te moeten aantekenen, en gaf daarvoor de volgende motieven op.

1<sup>o</sup>. Het door een particulier altereeren van een openbaar of authentiek geschrift is opgenomen in de eerste twee zinsneden van art. 147 en valt alzoo daarin, hetzij het geschrift *geheel valsch* of alleen *vervalscht* is. Daarom had de wetgever niet noodig van eene zoodanige materieele vervalsching in § 4 nader te gewagen en deze moet dus beschouwd worden tot eene andere soort van faux en wel tot het faux intellectuel betrekking te hebben.

2<sup>o</sup>. Wil men al het eerste gedeelte van die vierde zinsnede alleen op het faux matériel toepassen, zoo kunnen de volgende woorden de déclaration enz. niet dan het faux intellectuel bedoelen.

3<sup>o</sup>. De 4<sup>de</sup> zinsnede wordt niet gevonden in art. 145

en behoefde er ook niet in te worden opgenomen, daar art. 146 aan het faux intellectuel is gewijd, waaruit volgt, dat § 4 van art. 147 niet op het faux matériel kan zien en alleen daarom gesteld is, om aan te toonen dat er ten aanzien van particulieren datgene door moet worden verstaan, dat reeds bij art. 146 ten aanzien van den ambtenaar was bepaald, zoodat art. 147 de twee soorten van faux bevat van de artt. 145 en 146.

4<sup>o</sup>. Het zou inconse uent zijn het faux intellectuel bij particulieren niet strafbaar te stellen, daar de nadeelen even groot zijn als bij den ambtenaar. Ten slotte beriep hij zich op MERLIN voce faux en CHAUVEAU EN HÉLIE.

Het openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad was van een ander gevoelen en dit is te meer opmerkelijk omdat het vertegenwoordigd werd door den advocaat-generaal den heer VAN MAANEN, dien uitstekenden rechtsgeleerde, die later als Procureur-Generaal bij ons hoogste rechtscollegie zoovele jaren het hoofd en te gelijk het sieraad van het Openbaar Ministerie in Nederland is geweest. Hij was door de argumenten van zijnen ambtgenoot ten voordeele van de toepasselijkheid van art. 147 § 4 niet overtuigd. Zoo de wetgever in art. 147 het faux intellectuel van particulieren evenzoo had willen straffen als in art. 146 zou hij zich op dezelfde wijze hebben uitge-

drukt. De woorden *après coup* in § 3 van art. 147 duiden blijkbaar alleen op een faux matériel. De akte hier is geen valsch of vervalscht stuk. De averijverklaring is eene authentieke akte opgemaakt door den President van den Rechtbank van Koophandel te Appingadam. Alleen de inhoud is leugenachtig. Maar is dan overal faux waar onware voorstellingen in een stuk worden opgenomen? Dan werd het Procesverbaal eener te houden terechtzitting een valsch stuk, indien het eenige onwaarheid behelsde omtrent eene door een getuige afgelegde verklaring. Dit klemte te meer als men art. 147 vergelijkt met art. 150. Dan zou dit artikel alle leugen in een onderhandsch geschrift als faux straffen. Zal dan eene leugenachtige verklaring in een brief eene valschheid zijn? <sup>1)</sup> Valschheid in geschrift wordt volgens het Fransche recht door bijzondere personen alleen begaan door het dolo nabootsen van die merkteekenen en vormen, die óf de wet óf het gebruik als meerdere waarborgen voor de echtheid der stukken heeft vastgesteld of wel door het bedriegelijk veranderen of verminken van zoodanige stukken waarin die waarborgen zijn gelegen.

1) Bijv. wanneer een advocaat uit naam van zijn cliënt, die van niets weet, zijne tegenpartij met een appèl, waartoe hij zeker niet zal overgaan, bedreigt, om haar tot eene schikking over te halen.

De verdediger zich aansluitende aan dit betoog van den Advocaat-Generaal voegde daaraan nog deze gronden toe, die ik eveneens wil mededeelen, omdat zij van toepassing zijn op het geheele *faux intellectuel*.

Bij valscheid moet inscription en faux mogelijk zijn; dit is hier niet het geval omdat het stuk echt is. De wijze van procederen bij faux in het wetboek van Strafvordering voorgeschreven is hier niet van toepassing, omdat er geen valsche stuk is. Die artikelen Strafvordering bewijzen, dat de wetgever alleen aan faux matériel heeft kunnen denken. Als men bij contract onder valsche opgaven een onroerend goed verpandt of verkrijgt is er stellionaat, <sup>1)</sup> maar geen falsum, een bewijs dat eene stellige onwaarheid nog geen faux is. De meerdere trouw die men recht heeft van ambtenaren te eischen is dan ook de reden, waarom bij hen alleen het faux intellectuel aan straf onderworpen wordt.

Het arrest van den Hoogen Raad bevestigt, wat art. 147 betreft, het gevoelen van zijn Openbaar Ministerie. Overwegende, zoo lezen wij daar, dat, ofschoon de hierboven feitelijk bewezen daadzaken niet geacht kunnen worden een misdrijf daar te stellen, waartegen bij art. 147 van het Wetboek van Strafrecht is voorzien, het evenwel niet juist is, dat

---

<sup>1)</sup> Zie art. 2059 Code Civil fr. en art. 711 B R.V.

dezelve noch misdada noch wanbedrijf noch overtreding zouden opleveren. Met vernietiging van het arrest van het Hof van Groningen wordt verder ten principale recht gedaan en zonder dat art. 147 toepasselijk wordt verklaard, wegens het overtreden van art. 363 het schuldig uitgesproken. Is nu de beslissing van den Hoogen Raad juist geweest? Zonder ons in den strijd te willen mengen of het toepasselijk verklaren van art. 363 hier al of niet geoorloofd was, moeten wij ons toch met den hoogleeraar DEN TEX er over verheugen dat van art. 147 bij de veroordeeling niet gewaagd is. Bovendien al moet men hier het aanwezig zijn van de intention frauduleuse en de possibilité de préjudice als bewezen aannemen, hoe kan hier van *valscheid* sprake zijn? Er is immers geene *altération de la vérité*. Volkomen juist, zegt de heer VAN MAANEN: de akte in casu is geen valsch of vervalscht stuk, zij is echt, zij is in waarheid door den ambtenaar in den vorm opgemaakt. Waartoe toch strekken authentieke akten? Zij dienen slechts om het feit van het doen der verklaringen of opgaven of de handelingen voor of door den openbaren ambtenaar verricht mede te deelen, maar niet om de waarheid van het verklaarde of opgegeven feit te constateeren. <sup>1)</sup>

---

<sup>1)</sup> Verg. SCHOONEVELD ad Art. 147 § 86.

Dus de akte is echt, alleen haar inhoud is logenachtig, maar alle logenachtige vermeldingen zijn zooals wij zagen nog geen faux en écriture. Ten overvloede halen wij nog aan, wat twee fransche juristen hieromtrent oordeelen. »Le seul mensonge dans un acte ne constitue pas le crime de faux, et quoiqu'il y ait toujours dol et mensonge dans le faux, il n'y a pas toujours crime de faux dans le mensonge, dans le dol, dans la simulation" zoo heet het bij TOULLIER <sup>1)</sup> terwijl MERLIN zegt »aliud merum falsum aliud simulatio." <sup>2)</sup>

En ook uit de woorden van het artikel 147 alinea vier kan men het niet afleiden. Wij lezen daar »soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que ces actes avaient pour objet de recevoir et de constater" d. i. soit par addition ou altération de clauses, soit par addition ou altération de déclarations soit par addition ou altération des faits enz. Dus de geheele alinea kent slechts twee wijzen van verandering nl. de *addition* en de *altération*. In het eerste nu kan het faux intellectuel onmogelijk opgesloten zijn, en onder het tweede valt het niet om hetgeen wij zoo even hebben medegedeeld, wij zien derhalve dat hier geen valsheid mag worden aangenomen.

<sup>1)</sup> TOULLIER Dr. Civil Franç. T. IX N°. 188.

<sup>2)</sup> MERLIN voce Faux Sect. 1 § 4.

2. Aan dit geval zich nauw aansluitende is het tweede, dat wij *supposition de personnes* noemden, hetwelk zoowel in de fransche als in de hollandsche jurisprudentie als *faux intellectuel* pleegt te worden aangemerkt. En dat dit geval als *faux intellectuel* moet aangenomen worden, is natuurlijk van het standpunt van hen, die alles *faux intellectuel* willen noemen wat noch in art. 147 genoemd is, noch daaronder gebracht kan worden. Laten wij dit geval daarom van nabij beschouwen. Hem, die van de art. 145 en 147 inzage neemt, moet het zeker vreemd schijnen als hij *supposition de personnes* als *faux intellectuel* hoort qualificeeren, en dit te meer, wanneer hij dit hoort van schrijvers, die de analogische redeneering in ons derde gedeelte besproken, zijn toegedaan. Van *supposition de personnes* is toch alleen sprake in art. 145, welk artikel volgens aller oordeel het materieele *faux* behelst wat is dus logischer dan dat het aannemen van *supposition de personnes* in art. 147 niets dan eene materieele valsheid zou moeten opleveren? Bovendien is van ons standpunt uit, nog eene andere wederlegging mogelijk. Art. 145 en 146 zijn ambtsmisdrijven, zij staan op zich zelf, dus de *supposition de personnes* van art. 145 kan niet analogisch worden toegepast op art. 147 en om dezelfde reden kan zij niet uit art. 146 worden afgeleid. Is het als delict



aanwezig, dan moet het ook in art. 147 liggen, en ik aarzel dan ook niet dit te ontkennen, ja zelfs niettegenstaande de discussie over dit artikel gevoerd, en het antwoord door BERLIER gegeven («que les mots, »fabrication de conventions» embrasse évidemment et la supposition de personnes et d'autres circonstances que l'art. peut avoir point prévues, c'est l'expression générique et elle suffit») op de vraag van JAUBERT of de supposition de personnes ook in dit artikel was begrepen. <sup>1)</sup>

Wat toch is supposition de personnes? Het is het zich uitgeven voor een ander persoon. HÉLIE drukt dit aldus uit: »ce crime peut être commis par les fonctionnaires publics lorsqu'ils supposent dans une acte de leur ministère la comparaison d'une personne tandis qu'une autre a réellement comparu.» <sup>2)</sup> Daarenboven zal de ambtenaar het steeds moeten weten, dat het niet dezelfde persoon is waarvoor men zich uitgeeft, opdat art. 145 toepasselijk zij, hetgeen blijkt uit de vraag gedaan in het corps législatif, »qu'aux mots »par supposition de personnes» il faut ajouter frauduleusement par lui faite ou de lui connue», en waarop BERLIER antwoordde: »il ne peut y avoir sup-

---

<sup>1)</sup> LOCRÉ T. XV p. 266.

<sup>2)</sup> CHAUVEAU EN HÉLIE I. I. § 1571.

position de personnes, lorsque l'auteur de la fausse désignation a agi sciemment; si lui même était trompé, il n'y aurait qu'erreur." Het amendement werd daarop verworpen (HÉLIE § 1571). Wat volgt nu hieruit? Dat er voor de *supposition de personnes*, opdat zij eene den ambtenaar toerekenbare strafbare handeling zij, een misdadig medewerken van den ambtenaar moet aanwezig zijn, hetzij als complice door het toelaten van eene valsche handteekening, hetzij als auteur matériel door het doen van eene valsche vermelding. Dit laatste zal dan uit zijnen aard in art. 146 te huis behooren, terwijl het eerste geval om artikel 145 met het zelf valsch teekenen zal moeten gelijk gesteld worden. *Supposition de personnes* is dus wat den ambtenaar betreft geene valschheid. Wanneer het in art. 145 valt wordt het slechts met valsch teekenen gelijk gesteld, (want als het daarin niet genoemd was, zou het gestraft worden volgens art. 59 en dan zou de straf te gering zijn) en valt het in art 146 dan zal het om de vroeger opgegevene redenen geen valschheid, hoogstens zoogenaamd *faux intellectuel* zijn.

Keeren wij nu tot art. 147 terug, en vragen wij ons af, of daar *supposition de personnes* aanwezig is, dan moeten wij ook hier weder beginnen te onderscheiden, of *supposition de personnes* (het zich voor iemand

anders uitgeven) zich vertoont of in het teekenen van een valschen naam, een verdichten of werkelijk bestaanden, of in het bloot opgeven, zoodat zij door een ambtenaar geconstateerd wordt, of eindelijk in het bloot vermelden van een anderen naam, zonder dien op te schrijven of te doen opschrijven. In het eerste geval krijgt men dan een *fausse signature*; in het tweede zal men het geval dat wij sub 1 behandeld hebben terug krijgen; terwijl het derde als *faux en écriture* in het geheel niet in aanmerking kan komen omdat daar, het eerste vereischte voor *faux en écriture* n. l. de *écriture* zelf, gemist wordt. Wij hebben dus slechts met het tweede der opgestelde gevallen te maken.

Dit tweede geval is hetzelfde als het sub 1 behandelde, waarin onze jurisprudentie geen faux aannam. Wat is dus te verwachten? Niets anders, dan dat men ook hier de qualificatie van faux zou achterwege gelaten hebben. Zoo consequent is echter onze jurisprudentie niet geweest. Bij SCHOONEVELD lezen wij dat wel degelijk dit geval (de supposition de personnes) als faux intellectuel onder de bepalingen van art. 147 wordt gebracht, hoewel nu niet alinea 4 maar alinea 3 werd geacht de daartoe betrekkelijke bepaling te bevatten. Eene kleine wijziging is er dus gebracht in de toepassing van de bepalingen van art 147

op een zelfde geval, want dat het geval hetzelfde is, springt mijns inziens dadelijk in het oog als men de feiten nagaat, die tot het arrest waarin dit wordt aangenomen (het arrest van 19 Julij 1845), aanleiding hebben gegeven. Zekere J. BURGER had zich het voor de rekruten bepaalde handgeld van f 15 doen afgeven niet alleen door het opgeven van eenen valschen naam, maar ook door mede te werken tot het opmaken van twee valsche publieke akten, eene van aanneming in den militairen dienst en eene van voorlezing der krijgsartikelen, en dit alles door zich uit te geven voor H. J. BURGER, terwijl hij papieren van dien naam overlegde. Deze van valscheid betichte stukken had hij daarenboven met een kruisje geteekend, dat door daartoe bevoegde personen was gewaarmerkt geworden. Het in deze zaak gewezen arrest bevatte, wat art. 147 betreft, het volgende ten aanzien van het derde en laatste middel van cassatie, waarin de schending van art. 147 werd beweerd op grond, dat het faux par supposition de personnes alleen kon gepleegd worden door de fonctionnaires ou officiers publics in art. 145 genoemd en geenzins door privaatpersonen.

«Overwegende dat bij het beklagde arrest in facto is uitgemaakt dat de requirant door zijne valsche opgaven en door zich voor een ander persoon uit te geven bedriegelijk heeft doen opmaken die hier boven gemelde akte van

aanneming in den militairen dienst en het bewijs van voorgelezene krijgsartikelen, dat de zaak notoir is vallende in de termen van art. 147, daar toch de supposition de personnes in eene akte, welke, gelijk in casu, ten doel heeft om verbintenissen te doen geboren worden, en slechts is ééne der wijzen waarop valsche overeenkomsten kunnen worden gefabriceerd en art. 147 kennelijk alle fabrication de conventions in geschreven akten zoo algemeen mogelijk heeft willen omvatten" <sup>1)</sup>). In dit arrest zijn dus van de drie punten, wat artikel 147 betreft, twee achterwege gebleven, primo het zich voordoen onder eenen valschen naam, secundo het met een kruisje teekenen, en dit is terecht geschied, want deze beide zijn geen altérations die faux daarstellen, hetgeen ten opzichte van het tweede door verscheidene arresten van den H. R. bevestigd is <sup>2)</sup>. Alleen het doen van eene valsche verklaring en zoodoende het bewerken van eene akte bevattende een leugenachtigen inhoud wordt als altération die faux daarstelt aangemerkt. Wij zien dus dat ook hier het faux bloot is het doen van eene valsche of liever leugenachtige vermelding. Maar welk onderscheid is er dan tusschen dit, en de gevallen sub 1 opgenoemd,

---

<sup>1)</sup> Weckblad 626, 653.

<sup>2)</sup> H. R. 26 Mei 1846 W. 731.

bijv. dat iemand onder een anderen naam eene verklaring voor den rechter aflegt en zich voor dien ander uitgeeft, en welke reden kan er zijn om hier alinea 3 en ginds alinea 4 toe te passen? Geen ander dan dat men overtuigd was, dat het feit niet viel in alinea 4 en meende, dat alinea 3 meer ruimte aanbood. Maar is ook deze alinea hier voor toepassing vatbaar? Wij willen niet in herhaling treden om ook hier aan te toonen, dat er geen faux kan zijn, wij verwijzen daartoe naar het sub 1 gezegde en zullen alleen alinea 3 bespreken. Ik geloof dat ook hier weder de woorden verkeerd begrepen zijn. Men is het er over eens, dat alinea 3 twee gevallen bevat, het één begrepen in het «soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges,» het ander in het «ou par leur insertion après coup dans ces actes. In dit *ou par leur* enz. slaat *leur* op het eerste gedeelte. Hoe is het nu mogelijk, dat men in eene *voleindigde akte* eene intellectueele valscheid zou kunnen plegen, hetgeen toch inderdaad mogelijk zal moeten zijn als dit eerste gedeelte intellectueele valscheid bevat. Geen andere mogelijkheid bestaat er dus dan dat het eerste gedeelte materieele valscheid (als men dien naam gebruiken wil) bevat en niets anders; en dit is, naar ik meen, volkomen juist, want als men goed nagaat is alinea 3 en 4 niets anders

dan eene specificatie van de wijze waarop alinea 2 kan worden uitgevoerd. De wetgever vond, dat hij zich onduidelijk had uitgedrukt, en heeft daarom alinea 2 nader trachten te verklaren. Wij kunnen dus concludeeren tot het ontkennen van de supposition de personnes qua talis als faux en écriture, waarmede tevens het bestaan daarvan als faux intellectuel wordt ontkend. En hiervan afstapende gaan wij tot ons derde geval over.

3. Het heette, als iemand een ander een geschrift ter teekening aanbiedt waaraan een andere inhoud is gegeven dan te voren bepaald was. Het is het geval dat het meest analoog is met art. 146 en dat ook in onze jurisprudentie met onveranderlijke standvastigheid als faux intellectuel wordt beschouwd. Ook in deze materie heeft zich een treffend geval voorgedaan, een geval dat veel sensatie maakte door de tweeledige vraag die er zich bij voordeed, is het strafbaar, en welke qualificatie moet er dan aan gegeven worden.

Ik bedoel het proces gevoerd in zake van de heeren WOLFF en SCHEURLEER, Directeuren van de Overijsselsche bank. Een proces vooral van belang in onze eeuw, waar de daden van ruw geweld plaats maken voor weefsels van listig gesponnen bedrog, welke indien zij niet tijdig te keer worden gegaan het samenstel van onze maatschappelijke inrichting zouden ondermijnen. Maar om een kwaal te

kunnen genezen moet men haar goed leeren kennen en baat het niet een der bekende geneesmiddelen toe te dienen, zonder zeker te weten dat dit het juiste is.

Wat toch was de kwestie? Ten einde zich een crediet te verschaffen grooter dan het bedrag waarover zij zonder toestemming van commissarissen te beschikken hadden, kwamen de directeuren tot het volgende overeen. WOLFF, die naar Parijs was gegaan, om daar, zoo het heette, de betrekkingen van de bank uit te breiden, maar in waarheid om speculaties in gewaagde fondsen op het touw te zetten ten einde spoedig rijk te worden, zou het crediet bestaande in een credietbrief à *f* 300,000 ontvangen, terwijl de andere directeur de heer SCHEURLEER het hem zou verschaffen. In de afwezigheid van WOLFF nam een der commissarissen diens betrekking waar, daar de stukken van de bank óf door de beide directeuren óf door een directeur en een commissaris moesten getcekend worden. De commissaris de heer v. d. S. kwam gewoonlijk een uur voor het sluiten van het kantoor aan de bank en teekende dan in goed vertrouwen op den Directeur na vluchtige inzage de hem voorgelegde brieven en stukken. Om nu den bedoelden credietbrief te krijgen handelde SCHEURLEER op deze wijze. Onder andere stukken van minder belang werd de brief in kwestie aangeboden en volgde ook werkelijk de teekening door



den commissaris, die later verklaarde niet geweten te hebben, dat er onder die brieven zulk een credietbrief geweest is, en het hem voorgelegde gctcekend te hebben meenende dat de inhoud daarvan van geen bijzonder belang was, en dat de Directeur er hem wel op attent zou gemaakt hebben; wanneer er iets was wat nader overweging verdiende, alvorens hij er zijn goedkeuring aan zou kunnen schenken, met andere woorden in het volste vertrouwen, dat de directeur zijne bevoegdheid niet zou te buiten gaan. SCHEURLEER werd voor dit feit in staat van beschuldiging gesteld en de toepassing gevraagd van artikel 147 alinea drie, terwijl WOLFF wegens de beschuldiging van medeplichtigheid aan die feiten ter verantwoording werd geroepen.

Het arrest hierin gewezen neemt het faux intellectuel in deze materie aan. Ook hier weder de vraag van onze zijde: was dit juist? Uit de adviezen <sup>1)</sup> van eenige

---

<sup>1)</sup> Deze adviezen zijn te vinden in het Handelsblad van 1 Februari 1875. Men zie verder over deze zaak de Weekbladen van het Recht Nos. 3789, 3806, 3807, 3808, 3810, 3811, 3812, 3813, 3816, terwijl in de Handelsbladen van 2, 3 en 4 Februari 1875 uitvoerig de in deze zaak gehouden pleidooien worden medegedeeld, waarin als verdediger van den beschuldigde optrad de helaas! te vroeg ontslapen bekwame en algemeen geachte rechtsgeleerde Mr. L. van S. MELDER, Advocaat te Amsterdam. In zijn pleitrede werd door hem er op gewezen hoe art. 146 alleen om het meerdere vertrouwen dat den ambtenaar inboezemt met het faux is gelijk gesteld; dat dit vertrouwen niet aan privaatspersonen behoeft geschonken te worden en de wet het dus niet behoeft te beschermen. Hij raadt groote voorzichtigheid aan bij de toepassing van dit

Fransche en Belgische Juristen (de heeren CRÉMIEUX, N. LEVEN, E. BONNIER, FAUSTIN HÉLIE, ODILLON PERIER, L. NYPELS, en G. ROLLIN JAQUEMIJNS) blijkt dat deze de bepaling van art. 147 niet toepasselijk achten, hoewel door hen het bestaan van faux intellectuel niet wordt ontkend, hoeveel te meer moet dit dus door hem beweerd worden, die heeft trachten te betoogen dat in het geheel geen faux intellectuel als misdrijf door privaatspersonen kan gepleegd worden. Beschouwen wij de zaak nader, dan moet het faux gelegen zijn in de eenvoudige handeling van het ter teekening aanbieden van den credietbrief, want niemand zal betwisten dat de geteekende brief echt was. In vorm is hij echt en de handteekeningen zijn echt, al zij het ook dat zij door verrassing zijn verkregen. Kan nu die eenvoudige verrassing een faux en écriture geven, kan dit eene altération zijn? Maar er is niets veranderd, er heeft slechts door eene manoeuvre frauduleuse eene in bezit neming van eens anders goed plaats gehad, terwijl men zich heeft

---

faux en beroept zich als bewijs van zijn onbestaanbaarheid onder anderen op art. 1915 B. W. en art. 711 R. V.: „Bij eenzijdige onderhandsche schuldbekentenissen wordt wel, als zij niet voldoen aan de eerste alinea van dat artikel, slechts een begin van schriftelijk bewijs aangenomen als de verbintenis wordt ontkend, maar van faux intellectuel is in zoodanig geval geen sprake. En stellionaat zou moeten vallen onder faux intellectuel, maar toch wordt het bij ons niet gestraft.”

doen ter hand stellen (*remettre*) des obligations, dus louter bedrog. Daarenboven kan men niet verlangen, dat ons de waarheid medegedeeld wordt door iemand dien wij niet behoeven te vertrouwen. Recht op waarheid, wij hebben het reeds gezegd, bestaat niet bij personen die geen waarborg opleveren; en dan wanneer wij teekenen, zonder dat wij lezen wat het stuk behelst, doen wij het vermoeden ontstaan, dat wij genoeg nemen met den inhoud en doen wij dit, hoe kan er dan sprake van valsheid zijn; eene onderhandsche akte wordt immers eerst krachtig als zij geteekend is, de tekening maakt haar echt, is deze goed, welke valsheid kan er dan zijn? Dit alles komt het meest duidelijk uit bij het abus de blanc seign, als dit is toevertrouwd (art. 407 C.P.), daar is eene echte teekening waarboven verzonnen zaken worden geschreven en toch is dit geen faux, hoeveel te meer zal dit dus gelden en hoeveel te minder zal er faux zijn, als men ziet en zien kan wat boven die handtekening zal komen te staan. Deze meening vinden wij ook bij HÉLIE § 3525 uitgesproken waar hij zegt »La même règle a été appliquée en matière de faux. Celui qui volontairement donne un blanc seign dont le mandataire abuse en le remplissant d'une manière contraire à son mandat, commet la même faute que celui qui signe indirectement et *sans le lire*

un acte privé qu'il n'a point écrit. Dans l'un et l'autre cas l'imprudencce qui a provoqué ou du moins fait réussir une supposition d'acte, que la prévoyance la plus ordinaire aurait prévenue, ôte à cette fraude le caractère du faux." Mag men dus aannemen dat hier faux aanwezig is? Neen, zeker niet. En of het in het art. 147 zelf staat is een vraag, die wij na het vroeger gezegde hier niet meer behoeven te releveeren, te meer daar men het oneens is of het tot de 3de of de 4de alinea gebracht moet worden, immers het wordt in het arrest in de 3de, in de adviezen in de 4de alinea geplaatst. Dat dit geval geen valscheid oplevert, kunnen wij bevestigen door een beroep op vele Duitsche criminalisten, ja zelfs op arresten in dien zin in Deutschland geweest. <sup>1)</sup>

---

<sup>1)</sup> Wij laten hier eenige dier meeningen volgen:

Bij PEZOLD in zijne Deutsche Strafrechtspraxis vinden wij op pag. 390, No. 123: „Nur Betrug, nicht Fälschung liegt vor, wenn in rechtswidriger, Absicht, die Herstellung einer Urkunde bewirkt wird, welche formell ächt ist aber einen unwahren Inhalt hat.“

Verder bij SCHWARZE, Commentar zum Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich § 267: „Die Ausfertigung einer ächten Urkunde mit unwahrem Inhalte ist keine Fälschung. Z. B. der Concipient der Urkunde liest den Inhalt falsch vor und der Andere unterschreibt sie im Vertrauen auf die Rechlichkeit des Concipienten — der A. schiebt dem B. bei der Unterschrift ein anderes, als das vorgelesene Schriftstück vor. Der unwahre Inhalt einer ächten Urkunde macht sie nicht unächt — es kann Betrug vorliegen.“

Wil men nog meer, wij kunnen dan wijzen op de woorden van VON MERKEL in het handboek voor het Deutsche strafrecht van VON HOLTZENDORFF III blz. 794: „ausgeschlossen ist hier folglich die unbefugte etc. . . . Ferner die Herbeiführung der Unterzeichnung einer Urkunde durch den nach dem

zoodat wij in onze meening om hier geen valscheid te mogen aannemen door hen ten zeerste worden ondersteund. Maar wij gaan tot ons vierde geval over.

4. Het vierde geval, het laatste dat ons ter bespreking overblijft, is het faux par omission, bepaaldelijk in handelsboeken te plegen, en waarvoor wij den heer MORILLOT in de bres zagen springen. Hij stelt eerst de kwestie die hem aanleiding geeft tot het behandelen dezer zaak en tracht dan het faux te bewijzen. Kwestie en bewijs beide laten wij hier volgen: <sup>1)</sup> »Le nommé S..... contre-maitre et caissier d'une importante usine, devait, en cette double qualité, remettre à des ouvriers tisserands la matière première, prendre livraison des pièces de toile fabriquées par eux, et leur en payer le prix de façon, déduction éventuellement faite de certaines retenues qu'il pouvait y avoir lieu de leur faire subir. Il était en outre chargé de tenir plusieurs registres destinés à con-

---

Inhalt der letzteren Verpflichteten, wenn dieser durch eine Täuschung über die rechtliche Bedeutung seiner Handlung zur Unterzeichnung bestimmt wurde."

Zoo ook nog bij PEZOLD § 267: „Erschleichung einer formell ächten Urkunde mit unwahrem Inhalte ist nicht *Fälschung*."

GOLTDAMMER, Materialien II pag. 575, noot 1: „Fälle der Art sind: die Unterlegung eines Tausches- statt eines verabredeten Kauf-Vertrages zur Unterschrift u. s. w. De Fälle der Art zijn dan de gevallen van intellectueele valscheid gepleegd aan privaateschriften welke van het faux zijn uitgesloten.

<sup>1)</sup> Zie Revue critique de Législation et de Jurisprudence Deel V, No. 7 Juillet 1876. Du faux par omission par ANDRÉ MORILLOT.

stater toutes ces opérations, notamment un registre d'entrée et de sortie des marchandises et un livre de caisse. D'après le ministère public, l'un de ces fraudes consistait à ne point mentionner sur son livre de caisse, dans une certaine colonne spécialement destinée à recevoir les mentions de cette sorte, les retenues qu'il avait opérées sur les paiements faits aux ouvriers et à s'approprier le montant total de ces retenues, au lieu d'en tenir compte au patron." Na dit geval medege-  
 deeld te hebben vraagt hij: »kan deze omissie par elle même om de artt. 146 en 147 § 4 faux en écriture de commerce daarstellen?" En dan redeneert hij aldus: Artikel 147 behandelt hetzelfde als de artt. 145 en 146, dus het omvat ook het *faux intellectuel*. De altération matérielle is *volgens hem* gelegen in de woorden addition, modification et suppression, en geschiedt na de voltooiing van het geschrift, daarom kan de omissie, als zij faux oplevert, niets anders zijn dan een faux intellectuel, waarop hij aldus voortgaat: »Le faux intellectuel peut intervenir absolument de la même manière que s'il s'agissait d'une altération postérieure, c'est-à-dire par addition, changement ou omission des faits substantiels. Ces trois modes embrassent toute la catégorie des faux possibles, qu'il s'agisse de faux matériels ou de faux intellectuels. Si donc on ne considère que le fond des choses

en faisant un instant abstraction du texte, il est certain que l'omission d'une clause importante dénature aussi radicalement la substance d'un acte, que l'inscription surabondante d'une clause que le rédacteur ne devrait pas inscrire du tout, ou la mention d'une clause autre que celle qu'il devrait effectivement mentionner. A ce point de vue aucune différence n'existe entre le fait négatif de l'omission et les fait positifs de l'addition ou de modification." En om nu verder aan te toonen dat de gestelde kwestie in de altération van art. 147 alinea 4 valt, zegt hij het volgende: »Pour rester dans le cas de notre exemple, il est certain qu'un caissier qui fait une retenue sur un paiement, et ne la constate point sur le registre à ce destiné, altère aussi radicalement que possible les faits que le dit registre a pour objet de constater. Cette altération de substance vient matériellement se traduire par une lacune ou par l'inscription d'une autre opération à l'endroit précis où eut dû être constatée la recette omise. Et elle se manifeste encore plus clairement, quand on examine le faux, non plus dans l'acte qui le produit directement, mais dans les conséquences qui en découlent, et que l'on considère le registre non plus à l'endroit précis où l'omission a été commise. De plus, en admettant que le registre soit continué, cette omission rendra certainement inexacts les totaux postérieurs et donnera ainsi

naissance à toute une série d'énonciations fausses, faits positifs desquels résultera, d'après l'art. 146, *la constatation d'un fait faux comme s'il était vrai* et d'après l'art. 147, *l'altération d'un fait que le registre avait pour objet de constater*".

Ziedaar de redeneering van den heer MORILLOT. Dat wij ons moeilijk daarmede kunnen vereenigen ligt voor de hand als men het reeds vroeger gezegde in aanmerking neemt, hetgeen wij onnoodig vinden te herhalen, daar wij dan terug zouden komen op dat, wat wij van de onderlinge verhouding van de artikelen 146 en 147 en van het geval sub 3 gezegd hebben. Eene weglating in hetgeen men noemt *eigene* geschriften schijnt hier ten opzichte der handelsboeken twijfel te hebben doen ontstaan. Men heeft ten dien opzichte een verkeerd standpunt ingenomen. Want slechts in één geval kunnen handelsboeken aanleiding geven tot het crime du faux, nl. wanneer door een derde veranderingen in een richtig gehouden boek worden gemaakt. <sup>1)</sup> Wij zullen trachten dit nader aan te toonen.

---

<sup>1)</sup> GOLTDAMMER Materialien II s. 578

„Des ausserdem noch übrig bleibenden Falles der Fälschung fremder Handelsbücher hat man sodann als ein gewisz nur seltenen nicht mehr ausdrücklich gedenken wollen. Er wird übrigens nur nach § 247 Preus. Strafgesetzbuch zu ahnden sein". § 247 omvat zooals wij later zien zullen alleen materiele valsheid.



De betrekkingen van den houder (den eigenaar) van het boek tegenover derden zijn tweeërlei. Óf hij komt in betrekking met een derden debiteur of crediteur óf met dengeen, die het boek voor hem houdt, zijn klerk of bediende.

Nemen wij het eerste geval. Een koopman, houder en eigenaar van een boek heeft tot benadeeling van zijnen debiteur of crediteur posten op bedriegelijke wijze uit zijn boek weggelaten; kan men dien man nu van faux en écriture beschuldigen? Met andere woorden, kan men in *eigene geschriften* faux plegen? Het geldt hier het valsche opmaken van een geschrift. Wanneer kan men nu zeggen, dat een geschrift valsche is opgemaakt? Om die vraag te beantwoorden zullen wij de woorden van VON MERKEL <sup>1)</sup> tot de onze maken: »Die fälschliche Anfertigung einer Urkunde ist identisch mit der Herstellung einer falschen, aber den Schein der Aechtheit und Gültigkeit an sich tragenden Urkunde. Wesentlich ist daher, dasz die Form einer beweiskräftigen Urkunde als Muster vorschwebte und dasz das Falsifikat dem Muster gleiche. Wesentlich ist der letzteren aber, dasz in irgend einer Weise der Autor, von dessen Willensäußerung sie ihre rechtliche Bedeutung ableitet, erkennbar sei. Bei schriftlichen Urkunden ist in der Regel die

<sup>1)</sup> Zie HOLTZENDORFF III s. 793

eigenhändige Namensunterschrift desselben wesentlich. Von fälschlicher Anfertigung einer Urkunde ist nun bloz dort zu reden, wo das hergestellte Instrument auf einen andern Autor hinweist als von dem es wirklich herrührt, in so weit es sich also um schriftliche Urkunden handelt bei welchen jener Hinweis in der Unterschrift liegt, nur dort, wo diese Unterschrift falsch ist.

Dies also ist derjenige Bestandtheil der Urkunde, auf welchen sich die Fälschung nothwendig beziehen musz. Andere Bestandtheile können ächt sein, d.i. von demjenigen herrühren, dessen Namen sie trägt.”

Dus een geschrift, dat uitgaat van hem die er de operateur van is, en dat niet wordt voorgegeven van een ander te zijn, is echt, is een waar geschrift welke leugens het ook bevat of welke nalatigheden er in begaan mogen zijn. Van valsche opmaking kan daarom bij eigene geschriften geen sprake zijn. Onder de eigene geschriften nu bekleeden de handelsboeken een voorname plaats. Eene nalatigheid in zulk een boek gepleegd kan dus, al wordt daardoor het geheel van het boek uit zijn verband gerukt en het dus, zoo als men het noemt, onrichtig gehouden, geen crime de faux daarstellen, wel kan zulk een onrichtig gehouden boek een middel tot bedrog worden <sup>1)</sup>).

<sup>1)</sup> GOLTDAMMER Materialiën II s. 578: „ausserdem waren in diesen beiden Entwürfen auch die Handelsbücher aus gleichem Grunde genannt. Der Staats-

Hetgeen zeer terecht bij de bedriegelijke bankbreuk is begrepen, waar een onrichtig gehouden boek wel eene strafverzwaring oplevert maar niet aan de bestaande qualificatie »banqueroute” het faux toevoegt.

Wat nu de andere betrekking betreft, wij kunnen hier weder twee gevallen onderscheiden, óf de boekhouder heeft uit kwaadwilligheid alleen om zijn patroon te benadeelen nalatig boekgehouden zonder meer (hij heeft bijvoorbeeld posten die in het Grootboek of Journaal vermeld moesten worden daaruit weggelaten) óf hij heeft ook het vermogen van zijnen patroon benadeeld. Het eerste geval zal een préjudice voor den eigenaar opleveren, daar deze nu een boek mist, waarop hij zich bij eene voorkomende gelegenheid had kunnen beroepen, maar zal er hier faux en écriture zijn, is hier wel sprake van eene verandering der waarheid? Voorzeker niet. Ook hier wordt het niet voorgesteld, alsof het boek van een ander is; de boekhouder geeft het boek zooals hij het zelf opgesteld heeft. Al wat er in staat is waar, slechts is er niet alles, wat waar is, in opgenomen. De boek-

---

rath erinnerte, dasz darunter auch die unrichtige Führung der eigenen Handelsbücher zum Nachtheil eines Dritten fallen würde. Dies sei aber keine Fälschung sondern nur Betrug. Demgemäsz würde dieser Fall in den Entwurf von 1843, § 450 N<sup>o</sup> 13 ausdrücklich unter die namentlich aufgeführten Fälle des qualifizirten Betruges verwiesen. Der Entwurf 1850 und das Strafgesetzbuch haben ihn in die Straf vorschrift über den Bankerutt aufgenommen”.

houder heeft hier niet gehandeld om zich een valsch bewijsmiddel te verschaffen, hij heeft niets anders zoeken te doen dan zijnen meester te benadeelen. Maar, zegt de heer MORILLOT, het geheele boek is daardoor van zijne rechtsgeldige waarheid beroofd. Een vreemd argument voorzeker, dat tot de absurdste consequentien zou leiden, want dan zou men het ook faux moeten noemen, als men twee posten in omgekeerde orde boekt of als men, een nieuw boek beginnende, weglaat hetgeen op het eerste blad had behooren te staan, maar vooral als de boekhouder een blad uit het boek heeft gescheurd, waardoor toch ook de geheele rechtsgeldige waarheid van het boek wordt weggenomen, en wie is er die deze casus positiones als faux en écriture zou willen qualificeeren!

Ook in het tweede geval bestaat er geen faux. Want waren er niet nog andere gronden, waarom hier geen valschheid kan worden aangenomen, wij zouden reeds kunnen volstaan met de alles afdoende aanwijzing dat het kasboek hier het eigen boek van den bediende was. Maar er is nog een andere grond. Het kasboek is hier hetzelfde als de kas, stort hij niet in deze zoo kan hij in het kasboek niet opschrijven. Hier is zelfs geen logenachtige vermelding, laat staan valschheid gepleegd, want in werkelijkheid stemt het boek met de kas overeen. Men wachte zich dus hier een andere qualificatie aan te

nemen dan die van abus de confiance vallende in art. 408 Code Pénal, welk artikel dit geval heeft voorzien<sup>1)</sup>).

Eene omissie is dus evenmin als de drie andere gevallen eene altération die valscheid in geschriften daargestelt, en het doet er niet toe, of men daartegen volkan houden dat het in art. 146 ligt, want ook dit artikel bevat alleen gevallen die geen zuiver crimen falsi zijn.

Resumeerende komen wij dus tot de volgende conclusie. Geen der behandelde gevallen mag als faux en écriture aangemerkt worden, omdat daarin de vereischten, die wij zagen dat voor het aanwezig zijn van het crimen falsi noodig zijn, ontbreken. Verder is men evenmin gerechtigd bij hen van faux intellectuel te spreken, zoolang men aan deze qualificatie het begrip van faux en écriture blijft hechten, als zijnde dit naar luid van hetgeen hij de behandeling van art. 146 ons resultaat was geen valscheid. Waaruit volgt, dat wij thans ook met het oog op art. 147 met het volste recht, naar

---

<sup>1)</sup> art. 408 Code Pénal luidt:

Al wie ten nadeele van den eigenaar, bezitter of houder, verduisterd of weerloos zal gemaakt hebben (détourné ou dissipé) papieren geldswaarde hebbende, gelden, koopwaren, biljetten, kwijtingen of eenige andere geschriften, verbintenis of bevrijding van verbintenis behelzende of uitwerkende, die hem niet in handen gesteld zijn geweest, dan hetzij ter bewaring, hetzij tot eenig betaald wordenden arbeid, en om dezelve terug te geven of over te leveren, of om er een bepaald gebruik van te maken of iets bepaalds mede te doen, zal gestraft worden met de straffen bij art. 406 gesteld.

het ons toeschijnt, kunnen verklaren, dat daarin geen faux intellectuel mag en kan worden aangenomen, ja zelfs dat het noodig zou zijn het bestaan daarvan te ontkennen, indien de woorden van het artikel tot zoodanige opvatting aanleiding gaven. Dit is echter niet het geval. Ook de woorden van het artikel, zooals wij ter loops reeds de gelegenheid hadden aan te toonen, verzetten zich tegen de aanneming van zulk eene extensieve interpretatie, want onmiskenbaar blijkt uit elke der alineae van dit artikel het aanwezig zijn van die soort van faux, die door de voorstanders van het faux intellectuel faux matériel genoemd wordt, en die, in waarheid, het eenige faux en écriture is.

Met dit te bevestigen doen wij tevens recht weder-  
varen aan LIVINGSTON, die in zijn Strafwetboek voor Louisiana de volgende bepaling omtrent het faux heeft gegeven: »He is guilty of forgery, who without lawful authority, and with intent to injure or defraud, shall either make a false instrument in writing purporting to be the act of another or alter an instrument in writing then already in existence, by whomsoever made in such a manner etc. (art. 287),” zonder dus ruimte te laten voor het zoogenoemde faux intellectuel. Dit viel natuurlijk niet in den smaak van CHAUVEAU EN HÉLIE, die hem hierover eene kleine berisping toedienen. »En-

suite, heet het bij hen (§ 1470), le faux en écritures ne se commet pas seulement par la fabrication d'une pièce vraie. LIVINGSTON n'a compris dans sa définition que cette espèce de faux que les anciens criminalistes appellent matériel. Mais à côté de ce crime et dans les mêmes actes peut se rencontrer le faux intellectuel." Maar verre van daarvoor berispt te worden verdient LIVINGSTON lof dat hij, behoudens eenige kleine aanmerkingen, het faux zoo juist heeft gedefinieerd, terwijl CHAUVEAU EN HÉLIE hem, naar hunne meening, verbeterende, zich nog bovendien schuldig maken aan eene onwaarheid door te beweren, dat de ouden van faux matériel spraken. Zoo als wij reeds vroeger opmerkten, wordt immers door MUYART DE VOUGLANS datzelfde faux, dat CHAUVEAU EN HÉLIE c. s. faux matériel gelieven te noemen, met den naam faux formel bestempeld. <sup>1)</sup>

En om te doen zien dat er ook in Frankrijk rechtsgeleerden waren die zich bezwaard gevoelden door het aannemen van een faux intellectuel in art. 147, besluiten wij met het aanhalen van de woorden van een franschen schrijver, BOURGUIGNON in zijn Manuel d'in-

---

<sup>1)</sup> MUYART DE VOUGLANS pag. 221. "On commet un faux matériel toutes les fois qu' on ne trompe les autres, que parce qu'on est trompé soi-même, et un faux formel lorsqu'on fait que l'on trompe sans être trompé soi-même C'est précisément celui-ci, qui forme le crime, dont nous allons traiter ici etc."

struction criminelle (note sur l'art. 147 du Code Pénal):<sup>1)</sup>  
 »L'espèce de faux dont les caractères sont déterminés par l'art 146, appelé faux intellectuel ne paraît compris ni dans cet article (147) ni dans l'art 150, en sorte que les fonctionnaires et officiers publics paraissent les seuls contre qui puisse être dirigée une accusation principale pour faux intellectuel dans les cas de l'art. 146.»

En hiermede hebben wij onze kritiesche beschouwing van het faux intellectuel ten einde gebracht. Zooals de aard der zaak dit vorderde, zijn wij daarin gebleven op het terrein van den Code Pénal en der fransche jurisprudentie, slechts hier en daar acht gevende op de afwijkende bepalingen van andere wetgevingen. Het is intusschen van groot belang op uitvoeriger wijze aan te toonen, hoe de nieuwste en met de begrippen van het hedendaagsche strafrecht het meest overeenstemmende strafwetgeving, die der Duitschers, de door ons behandelde stoffe geregeld heeft. Daar toch is een geheel ander systeem gevolgd, dat wel de moeite waard is tegenover dat van den Code Pénal gesteld te worden. Wij achten het daarom niet van belang ontbloot die wetgeving nader te beschouwen.

---

1) Aangehaald bij CHAUVEAU EN HÉLIE, § 1603, No. 11.



## V.

## DUITSCHES STRAFWETTEN

OVER

## URKUNDENFÄLSCHUNG.

---

De meeste codificaties, die in Duitschland gevonden worden, zijn van ongeveer 1840. Op deze is dus de ontwikkeling, die de wetenschap van het strafrecht in de 19de eeuw heeft gekregen, van grooten invloed geweest, en dien ten gevolge zijn vele bepalingen daarin onmiskenbaar beter dan in den code Pénal, daar zij, de gebreken van dezen zich ten nutte makende, hebben getracht ze te vermijden. Vooral de bepalingen aangaande het bedrog en de valscheid verdienen daar verre de voorkeur boven die van den code Pénal, hoewel men dit niet van alle kan zeggen, bepaaldelijk werd het trekken van de grens tusschen bedrog en valscheid niet overal even scherp in het oog gehouden. Terecht zegt dien-

aangaande Prof. JOHN <sup>1)</sup>, dat, zoo men in het algemeen wil geraken uit het vage begrip van »bedriegelijk handelen, bedriegerij enz.», zoo men het begrip bedrog als een delictum sui generis van andere misdrijven, die in den vorm der uitvoering uitwendige gelijkheid met het bedrog hebben, wil onderscheiden, maar bovenal »wenn man diejenige Verbrechen, welche ebenfalls durch das Mittel der Täuschung und Unwahrheit begangen werden, nl. die verschiedenen Arten der Fälschungen nicht nur von dem »Betrüge» begrifflich unterscheiden, sondern dieselben auch für sich selbst begrifflich fixiren will», men dan ook van het misdrijf van bedrog een »bestimmtes Begriffsobject» moet vaststellen. Dit deden niet de wetboeken van Altenburg, Hessen en Wurtemberg. Van daar dat in het eerste onder de rubriek bedrog de Urkundenfälschung und Waarenfälschung eene plaats bekleedde, dat in het Hessische de 44<sup>ste</sup> titel tot opschrift had »von der Schriftfälschung und vom Betrüge» en dat in dat van Wurtemberg het achtste hoofdstuk den titel voerde »von der Fälschung, vom Bankerutte und von der Verletzung fremder Geheimnisse.» Maar wel is het gedaan door het Pruisische en het Beiersche wetboek, weshalve ook hunne bepalingen in die materie veel beter zijn.

---

<sup>1)</sup> JOHN, Entwurf mit Motiven zu einem Strafgesetzbuch für den Deutschen Bund, Berlin 1868 p. 550.

Het Pruisische strafwetboek van 1851 is van het grootste gewicht geweest voor de samenstelling van het thans in het geheele Duitsche Keizerrijk vigeerende strafwetboek van 1871, zooals wij dit ter loops reeds hebben medegedeeld bij de behandeling van het ambtsdelict. Vooral wat betreft de Urkundenfälschung, zooals de Duitschers ons faux en écriture noemen, zijn de bepalingen in die beide wetboeken, behoudens enkele wijzigingen, nagenoeg gelijkloidend. Wij kunnen ze dus te gelijk behandelen, maar zullen toch het Pruisische als den voorlooper van het R.S.G.B. meer voorop stellen.

De definitie, gegeven in het Pruisische strafwetboek in § 247 ongeveer gelijk aan § 267 van het Reichsstrafgesetzbuch, luidt aldus: »Wer in der Absicht sich oder Anderen Gewinn zu verschaffen oder Anderen Schaden zuzufügen eine Urkunde verfälscht oder fälschlich anfertigt, und von derselben zum Zwecke der Täuschung Gebrauch macht, begeht eine Urkundenfälschung. Unter Urkunde ist jede Schrift zu verstehen, welche zum Beweise von Verträgen, Verfügungen, Verpflichtungen, Befreiungen oder überhaupt von Rechten oder Rechtsverhältnissen von Erheblichkeit ist.» Voor ons zijn in deze bepaling van belang de woorden *verfälscht oder fälschlich anfertigt*, welke alle mogelijke gevallen van hetgeen de fransche juristen *altération de la vérité* noemen omvatten.

Is nu in die woorden *verfälscht oder fälschlich anfertigt* ook het faux intellectuel vervat? Op deze vraag kan het antwoord niet twijfelachtig zijn. Immers art. 252 van ditzelfde strafwetboek drukt zich duidlijk genoeg uit: «Wer in der Absicht sich oder Anderen Gewinn zu verschaffen oder Anderen Schaden zuzufügen, bewirkt, dasz Verhandlungen, Erklärungen oder Thatsachen welche für Rechte oder Rechtsverhältnisse von Erheblichkeit sind in öffentlichen Urkunden, Büchern oder Registern als abgegeben oder geschehen beurkundet werden, während sie gar nicht oder in anderer Weise oder von anderen Personen abgegeben oder geschehen sind, wird met Zucht-  
haus bis zu zehn Jahren und zugleich mit Geldbusse von Einhundert zu zweitausend Thalern bestraft etc.» Met dit artikel is, hoewel in aanhef eenigszins anders, overeenstemmend art. 271 R.S.G.B, welke beide artikelen er voor bekend staan die sogenannte intellectuelle Fälschung te bevatten<sup>1)</sup>. Hier heeft een der gevallen, van zoogen. faux intellectuel eene bijzondere bepaling nood-

---

<sup>1)</sup> SCHWARZE, Commentar pag. 502: „Dieser § (271) behandelt die sogen: intellectuelle Urkundenfälschung im Gegensatz der materiellen. — Die Urkunde ist ächt, aber es ist ihr bei der Ausstellung ein unwahrer Inhalt gegeben worden — es ist ein intellectuel unrichtiges Zeugnisz“ en op blz. 594: „Die sogenannte intellectuelle Urkundenfälschung (§ 271 ff) schlieszt sich als besondere Delictsform an, obschon sie keine eigentliche Fälschung enthält.“

zakelijk gemaakt, juist omdat het niet in de algemeene definitie van de valscheid, welke in art. 247 wordt gegeven, vervat is. En dat dit zoo is blijkt uit de discussie over dit artikel 247, te vinden bij GOLTDAMMER, II, pag. 574. De commissie van revisie vroeg toen uitdrukkelijk of in art. 247 ook de intellectueele valscheid begrepen was, en, omdat zij die er niet in vond, werd het artikel 252 opgesteld, hetwelk slechts in één geval van faux intellectuel, nl. dat bij openbare akte gepleegd, voorziet. Omgekeerd vloeit nu ook noodzakelijk uit het bestaan van art. 252 voort, dat het niet in art. 247 gelegen is, want anders ware die bepaling overbodig geweest, en wanneer nu in de woorden »fälschlich anfertigt" geen intellectueele valscheid valt, door bijzondere personen in openbare akten te plegen, dan kan er ook zeker niet die toe behooren, welke door particulieren in onderhandsche geschriften zouden gepleegd worden. (Voor de ambtenaren zijn deze gevallen behandeld in de artt. 323, 325 P.S.G.B). Dit was ook het gevoelen van de Rijnsche juristen, voorstanders van de intellectueele valscheid der Franschen, die er van overtuigd waren, dat dit artikel geen intellectueele valscheid kende, en toch ze wenshende opgenomen te zien, een amendement in dien zin voorstelden, dat echter niet aangenomen is (GOLTDAMMER II, pag. 579). Hetzelfde wat wij hier voor het Pruisische strafwetboek hebben aangetoond

geldt nu ook voor het R.S.G.B. van 1871, het is dus onnoodig dit te herhalen.

Het Pruisische strafwetboek en ook het Reichsstrafgesetzbuch kennen dus geen andere valsheid, door privaatspersonen te plegen, dan de materiele. Maar als art. 252 van het Pruis. en art. 271 R.S.G.B. dan geen valsheid in geschriften omvatten, waarom staan zij dan in den titel over Urkundenfälschung? Deze plaats hebben zij op de volgende wijze gekregen. Art. 252 Pruis. strafw. heeft zijn ontstaan te danken aan de vele gevallen, waarin op familierechten inbreuk wordt gemaakt door verkeerde opgave van geboorte enz, en dientengevolge foutieve opname daarvan in kerkboeken en registers van den burgerlijken stand. Het had ook aanvankelijk zijne plaats onder de misdaden tegen geboorte- en familierechten (ontwerp van een strafwetboek voor Pruisen, 1829); eerst later werd het uitgebreid tot alle openbare akten, boeken en registers, en het daarin bestrafte vergrijp om zijne groote gelijkenis en zijn analogisch verband met de Urkundenfälschung als delictum sui generis in dit hoofdstuk geplaatst, waarin men nog meer dergelijke bijzondere delicten van gelijken aard kan vinden, bijv. het abus de blanc seing in § 248. Uit het Pruisische is deze plaatsing in het R.S.G.B. overgegaan. Zonder ons er nu verder in te verdiepen, wanneer §§ 271 ff.

moeten worden toegepast, hetgeen door sommige schrijvers gezegd wordt slechts dan te mogen geschieden, wanneer de openbare akte ook eenigermate dient om de materieele waarheid van het verklaarde te waarborgen, en zonder ons er over uit te laten, in hoeverre deze onderscheiding der authentieke akte, op de verklaring van sommige personen opgemaakt, geoorloofd is, leggen wij allen nadruk op het feit, dat noch het Pruisische noch het Reichsstrafgesetzbuch een faux intellectuel door privaatspersonen te plegen als onderdeel van de Urkundenfälschung qua talis (faux en écriture) kennen met uitzondering alleen, zoo men wil, van het noch uit zijn aard noch uit zijn oorsprong daartoe behoorende delictum sui generis van art. 271 vlg., dat men het quasi falsum van den nieuweren tijd zou kunnen noemen. De andere gevallen die de Franschen onder faux intellectuel rekenen, worden als bedrog gestraft; trouwens het begrip van den dol criminel (Betrug) is in de duitsche strafwetboeken (niet aldus in den C. P.) zeer zuiver omschreven. Wij zouden dan ook van eene reeks van schrijvers kunnen aanhalen duidelijke woorden, waarin zij verklaren dat die gevallen tot het bedrog te huis behooren, maar wij stellen ons tevreden met naar hen te verwijzen <sup>1)</sup>.

<sup>1)</sup> GOLTDAMMER, Materialien II blz. 575 en 578; SCHWARZE, Commentar blz. 602; VON MERKEL bij VON HOLTZENDORF II 794; PEZOLD pag 390.

Van de andere Duitsche wetgevingen, die door het R.S.G.B. verzwolgen werden, zullen wij alleen op het Beiersche wijzen. Ook dit wetboek, trouwens van zeer late dagteekening (het is van 1862), kent geen faux intellectuel in onderhandsche geschriften. Daar is het falsum tot de öffentliche Urkunden beperkt, als misdrijf in onderhandsche geschriften te plegen komt het daar niet voor; het valt dan onder het bedrog. Wanneer dit nu reeds met dien geheelen tak van het falsum is geschied, dan zal dit ook zeker het geval zijn voor de verschillende vormen van het faux intellectuel. Wat nu het geval van art. 252 P.S.G.B. betreft, ook dit treft men aldaar in § 282 aan, zijnde bijna woordelijk daaruit overgenomen.

Ten laatste willen wij nog even onze aandacht vestigen op het thans in Oostenrijk bestaande wetboek, waarin in het geheel geen begrip Urkundenfälschung voorkomt en deze geheele materie onder het bedrog wordt behandeld. Dat deze toestand op den duur onhoudbaar is, ligt voor de hand. Eene verandering is noodzakelijk. Dit is ook door de regeering aldaar begrepen, daar zij in een nieuw ontwerp voor een strafwetboek, dat naar alle waarschijnlijkheid spoedig tot wet zal worden verheven, wat de valscheid betreft, zich beijverd heeft bijna woordelijk over te nemen de bepalingen van het Duitsche R.S.G.B.



De bepaling van § 271 van het Duitsche wetboek komt overeen met § 295 van het Oostenrijksch ontwerp. Hieromtrent zegt SCHWARZE wel in zijne Bemerkungen zu dem Entwurfe des Strafgesetzbuches für das Kaiserthum Oesterreich het volgende: »Der Entwurf hat das Delict der intellectuellen Urkundenfälschung (vergel. § 271 des D.G.B.) in § 295 aufgenommen. Mit der Aufnahme dieses Delicts, zu welcher ein practisches Bedürfnisz nicht vorhanden, ist ein neues, der deutschen Gesetzgebung, soweit sie nicht das französische Recht adoptirt hatte, fremdartiges Delict eingeführt worden'', welke woorden dus bewijzen dat het opnemen van dit enkele geval van intellectueele valscheid krachtig bestreden wordt, maar desniettegenstaande heeft de Oostenrijksche regeering begrepen, dat het Reichsgesetzbuch, voor zooverre deze misdrijven betreft, als het volledigste van de bestaande strafwetgevingen verdient te worden aangemerkt.

---

## VI.

### JUS CONSTITUENDUM.

---

Na aangetoond te hebben, hoe onze bestaande strafwetgeving van billijke strafbepaling schijnt ontbloot te zijn, om in die gevallen te voorzien, waarin zich zekere strafbare handelingen kunnen voordoen die men, om ze strafbaar te maken onder den naam *faux intellectuel* tot het faux rekent, is het niet dan natuurlijk, dat de vraag oprijst: maar wat moet men dan doen, of door welk systeem zal men het mogelijk maken dergelijke misdrijven in waarheid onder het bereik van den strafrechter te brengen? want dat er gestraft moet worden zal door niemand ontkend worden, die heeft waargenomen, hoe diep die handelingen, welke onder het faux intellectuel worden gebracht, in het maatschappelijke

leven ingrijpen, hoezeer zij aanleiding geven tot ondermijning van het vertrouwen, dat voor handel en nijverheid zoo noodig is, en hoe weinig men er tegen op zijn hoede kan zijn.

Zeker is het geene gemakkelijke taak hierin den wetgever den weg te willen wijzen; ik ontveins mij dan ook hare moeielijkheid niet, maar mij steunende op het geen vooraf ging, en het als leiddraad gebruikende, zal ik toch trachten de vraag naar mijn beste weten op te lossen.

Mijn antwoord luidt: Deel uw wetboek zóó in, dat waar misdaad alleen mogelijk is in den werkkring van den ambtenaar, zij als delictum sui generis onder den naam van ambtsmisdrijf wordt behandeld. Een groote klip, waarop naar mijne meening reeds zoo vele redeneeringen in het stellen der premisse schipbreuk leden, zal dan vermeden worden, immers dusdoende zal verwarring van *die* misdrijven van een bijzonder karakter met de algemeene delicten welke door privaatpersonen bedreven worden, worden voorkomen. Maak verder uwe bepalingen over den dol criminel zóó, dat zij alle de tot hare categorie behoorende misdrijven omvatten, zonder dat het hiertoe noodig is den zin of den woorden geweld aan te doen. Doc uw voordeel met de gevaren, waarmede de te beperkte bepalingen over

escroquerie en abus de confiance waren verbonden, en voorkom zoo mogelijk dat eene misdaad met andere karaktertrekken uit vrees voor straffeloosheid onder eene haar niet omvattende qualificatie worde gebracht. Maar vooral, en dit is de *cardo quaestionis*, doe in duidelijke woorden uitkomen, wat men onder valschheid heeft te verstaan. Het definicieren eener zaak is even moeielijk als gevaarlijk, en vooral in het strafrecht moet men daarmede voorzichtig te werk gaan. De wetgever moet zich echter daardoor niet laten afschrikken, gedachtig daaraan dat gebrek aan zuivere begrippen de rechtspraak wankelend maakt. Wij hebben het dan ook reeds gezien, hoe in de materie der valschheid nu eens eene intention de nuire werd erkend en dan weder ontkend, hoe de een het *préjudice* aan de *altération* verbond, terwijl de ander het als afzonderlijk bestanddeel aanmerkte.

Verwacht niet van mij, dat ik hier zal aangeven, hoe zulk eene definitie moet zijn; dit ligt buiten ons bestek en gaat boven onze krachten, daar wij ons slechts met een *would be* onderdeel van het *crime de faux* bezig houden, maar toch mogen wij een wenk geven en daardoor tot de volledigheid dier definitie trachten mede te werken, en dan zeggen wij: vermijd alles, wat zou kunnen doen denken dat uwe definitie van de valschheid

ook de gevallen van het *faux intellectuel* omvat; want, en ik meen dat wij dit duidelijk hebben aangetoond, zij hebben niets met het *faux en écriture* gemeen, dan den hun ter ongelegener ure toegekenden naam, op welks aanstootelijkheid zelf wij reeds met een woord gewezen hebben, en die wel beschouwd logiesch niet wel mogelijk is. Immers kan men wel van intellectueele valscheid spreken dáár waar men ook van materieele spreekt? Tegenover materieel staat formeel; beide uitdrukkingen completeeren elkaar, maar intellectueel en materieel doen dit niet.

En dan wanneer het onmogelijk is den dol criminel zoo te bepalen, dat zij al de behandelde gevallen omvat, doe dan, wat in de nieuwe wetenschap van het strafrecht gebruikelijk is, en hetgeen ook het Duitse strafwetboek, het beste der thans vigeerende, gedaan heeft, maak die misdrijven, die er buiten zouden vallen en dus ongestraft blijven, tot zoovele *delicta sui generis*, dit wil zeggen tot delicten, die zoolang de wetenschap ze nog niet onder deze of gene kategorie heeft weten te brengen, als op zich zelf staande behooren beschouwd te worden.

Al zoude ik hiermede mijn beschouwingen voor geëindigd kunnen houden, toch wil ik de pen niet uit de hand leggen, alvorens nog een enkel woord gesproken

te hebben over het Nieuw Ontwerp van een wetboek voor strafrecht voor Nederland, dat reeds sinds twee jaren het licht heeft gezien, en waarin vele nieuwere beginselen de oudere hebben verdrongen. Aldaar is ook het crimen falsi in een nieuw kleed gehuld, en zijn de afzonderlijke bepalingen over de escroquerie en den abus de confiance tot twee nieuwe hoofdstukken *bedrog* en *verduistering* omgewerkt. Zijn dit ook zoovele verbeteringen? Voorzeker dient hierop bevestigend geantwoord te worden, maar toch meen ik, dat ook hier evenals voor alle menschelijke werken geldt, dat niets op aarde volmaakt is. Ook hierin zijn mijns inziens nog eenige verbeteringen te brengen. Toetsen wij daarom onze vroeger gestelde eischen aan die bepalingen.

In de eerste plaats hebben wij dan op eene zeer groote verbetering te wijzen. De zoo aanstootelijke plaatsing der artt. 145 en 146 is vervangen door eene, die volkomen met den aard en de hoedanigheid dier artikelen overeenkomt. In art. 407 en vlgg. omvat, zijn zij in het hoofdstuk der ambtsdelicten geplaatst. Hierdoor is het bijzonder karakter der valscheid, die een ambtenaar kan plegen, erkend, en welke ook de reden moge zijn, die de ontwerpers daartoe hebben genoopt, wij moeten hun dank weten dat zij zulk eene gewichtige verbetering hebben aangebracht.

Het misdrijf der valscheid qua talis is in de artt.

253 en vlgg. behandeld; tengevolge van de bovenvermelde afscheiding der ambtsdelicten omvat het nu alleen het algemeene misdrijf zooals het door iedereen kan gepleegd worden, hetgeen evenals het aanwezig zijn van eene algemeene bepaling van dit misdrijf, gegeven in art. 253, de waarde dier artikelen verre boven die van den Code Pénal verheft. Maar laten wij zien, hoe het in dit ontwerp met ons faux intellectuel gesteld is. Wij beginnen daartoe met onze aandacht op de woorden van art. 253 te vestigen. Het luidt aldus: »Hij die een geschrift, waaruit eenig recht, eenige verbintenis, of eenige bevrijding van schuld kan ontstaan of dat tot bewijs van eenig feit kan dienen, *geheel of ten deele valschelijk opmaakt of vervalscht*, met het oogmerk om het als echt en onvervalscht te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, wordt, indien uit dat gebruik eenig nadeel kan ontstaan, als schuldig aan valschheid in geschrift, gestraft met gevangenisstraf van vier jaren en zes maanden.» Zooals dit artikel daar ligt, verraadt het onmiskenbaar zijn Duitschen oorsprong, al bestaat er verschil (het Duitsche Wetboek spreekt van het gebruiken om eene Täuschung te bewerken, ons Ontwerp van het oogmerk om het als echt te gebruiken), want de wijze, waarop het misdrijf wordt gepleegd, is in beide artikelen dezelfde. De woorden »geheel

of ten deele valschelijk opmaakt of vervalscht" zijn letterlijk dezelfde als »verfälscht oder fälschlich anfertigt" van het Duitsche artikel 267 R. S. G. B. Daarin, wij hebben het boven (blz. 86 en vlgg.) uitvoerig aangetoond, is, volgens de cenparige getuigenis der beste Duitsche criminalisten, geen *faux intellectuel* gelegen, en de aldus bestempelde misdrijven worden als tot het bedrog behoorende aangemerkt. Men zou dus zeggen dat ook in de woorden van het art. 253 van ons ontwerp geen *faux intellectuel* kan gelegen zijn; wat voor het eene waar is moet ook voor het andere gelden. Wij zouden dus reden hebben ons te verheugen over de redactie van dit artikel, indien wij niet in de M. v. T. lazen: »Art. 253 is niet beperkt tot de *materiële* vervaardiging van valsche of verandering van echte stukken: de woorden «geheel of ten deele valschelijk opmaakt" omvatten ook gevallen van *faux intellectuel*. Wanneer een niet-ambtenaar b. v. in een geschrift iets anders stelt dan hem is opgegeven, wordt door dezen ontrouwen penvoorder het geschrift geheel of ten deele valschelijk opgemaakt. Insgelijks bij onware opgaven in koopmansboeken; de koopman, die valsch boekt, scheidt zich een titel, een bewijs. »*Ten deele* valschelijk opmaakt" ziet mede op de vermelding in een geschrift van valsche namen of hoedanigheden" [supposition de personnes.]



De ontwerpers zijn dus van meening, dat in die woorden »geheel of ten deele valschelijk opmaakt" gevallen van *faux intellectuel* <sup>1)</sup> zijn begrepen. Ten onrechte. Niet hij maakt eene akte valschelijk op die ontrouwe penvoerder is van den auteur, maar hij, die door zijne handteekening daaronder te zetten verklaart dat de akte van hem afkomstig is. Wij behoeven dit niet nader aan te toonen, maar kunnen volstaan met omtrent dit en de andere gevallen in de M. v. T. vermeld te verwijzen naar onze breedvoerige beschouwingen op blz. 59—80 <sup>2)</sup>. Wij betreuren die zienswijze der commissie; verwonderd zijn wij bovendien als een der gevallen van *faux intellectuel* volgens art 253 strafbaar gesteld te zien het abus de blanc seign, waaraan én in het Fransche wetboek (art. 407 <sup>3)</sup>) én in het Duitsche wetboek (§ 269 <sup>4)</sup>) een afzonderlijk artikel is gewijd. De

<sup>1)</sup> Eigentlijk alle gevallen op één na, want het onder art. 255 afzonderlijk behandelde geval van *faux intellectuel*, waarin men eene akte doet opmaken, kan onmogelijk worden gebracht onder een artikel dat alleen spreekt van „valschelijk opmaakt".

<sup>2)</sup> Supposition de personnes blz. 59—66. Het ter teekening aanbieden van een geschrift waaraan een andere inhoud gegeven is dan bepaald was blz. 66—72. Omissies in handelsboeken blz. 72—80.

<sup>3)</sup> Men lette er op, dat in alinea 2 van art. 407 C. P. staat *comme faussaire*.

<sup>4)</sup> Art. 269 R. S. G. B.: „Der fälschlichen Anfertigung einer Urkunde wird es gleich geachtet, [het is dus *iets anders* dan *fälschliche Anfertigung*] wenn Jemand einem mit der Unterschrift eines anderen versehenen Papiere ohne dessen Willen oder dessen Anordnungen zuwider durch Ausfüllung einen urkundlichen Inhalt gibt."

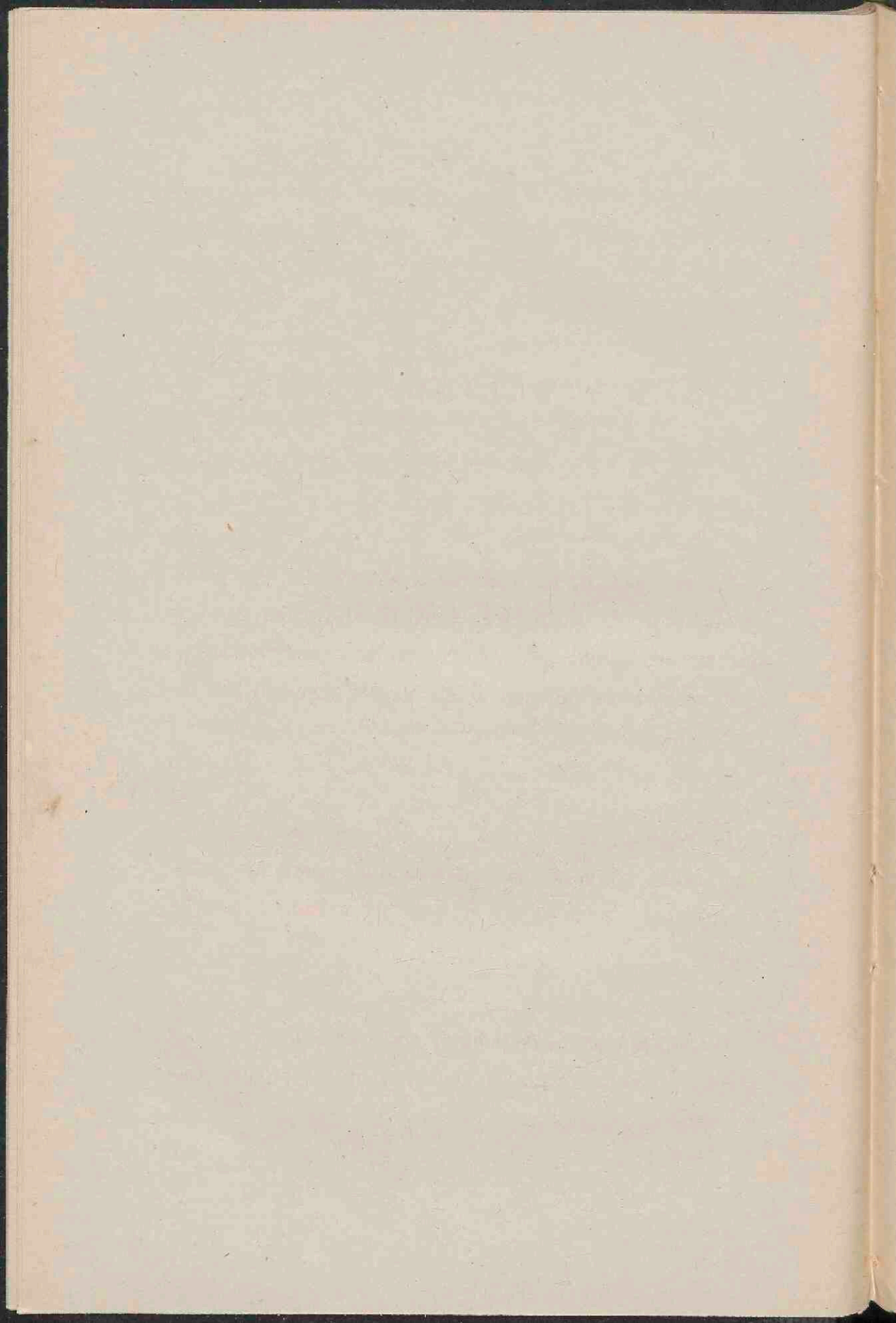
M. v. T. acht dit onnoodig. »Eene afzonderlijke vermelding van het abus de blanc seign is bij de wijze, waarop deze wetsvoordracht het begrip van valsheid in geschrift uitdrukt, overbodig. Het valschelijk opmaken en het des bewust van het valsche stuk gebruik maken dekken dit begrip volkomen enz.» Mijns inziens volgt uit het niet afzonderlijk vermelden van den abus de blanc seign in het Nieuwe Ontwerp alleen dit, dat het in het geheel niet strafbaar is, daar het niet valt in de speciaal opgenoemde gevallen van het bedrog, waartoe het zou behooren.

Ik geloof dan ook dat die toelichting, evenals wij gezien hebben omtrent de interpretatie van den Code Pénal, haar oorsprong te danken heeft aan het ontoereikende der bepalingen van het bedrog, waaronder de gevallen van het *faux intellectuel* te huis behooren. Ook hier is mijns inziens evenals in den Code Pénal het bedrog niet voldoende omschreven. In de Memorie van Toelichting (Titel XXV) lezen wij hoe men bevreesd was door het geven van eene algemeene definitie te ver te gaan, en is men juist hierdoor te beperkt geworden, ten gevolge waarvan men in de fout van den Code Pénal verviel, en genoodzaakt was ook hier het daar gebruikte hulpmiddel te baat te nemen. Waarom heeft men niet liever met duidelijke woorden óf een veel omvattende definitie gegeven óf den knoop

doorhakkende en met de oude traditie brekende alle mogelijke gevallen, waarin het bedrog zich kan voordoen, omschreven, hetgeen juist met het oog op de wijze, waarop de titel van het bedrog is ingericht, licht te doen was, en waardoor het ontwerp, wat deze stof betreft, naar mijne bescheiden meening zou gewonnen hebben. Zooals het thans gesteld is kan het niet anders, of het door ons besproken den Code Pénal aanklevend gebrek moet zich, als dit ontwerp wet wordt, ook hier doen gevoelen. Art. 253 zal op nieuw de vraag doen ontstaan, of daarin ook het *faux intellectuel* is opgenomen en dan zal dit, wordt er een ontkennend antwoord gegeven, niet altijd onder het bedrog kunnen gebracht worden en ongestraft moeten blijven, terwijl wederom de vrees hiervoor den rechter zal bewegen het tot het *faux en écriture* te rekenen met een beroep op hetgeen in de Memorie van Toelichting gezegd wordt. Zoo ergens in dit Ontwerp dan is dunkt mij hier eenige verbetering wenschelijk.

---

STELLINGEN.



## STELLINGEN.

---

### I.

Volgens het R. R. heeft de crediteur, die zijn pand verkocht heeft, doch den koopprijs, die groot genoeg is om de schuld ten volle te voldoen, niet ontvangt, geen recht meer om den debiteur voor die som aan te spreken.

### II.

De regel in D. 45. 1. 7. 137 § 6 «non enim secundum futuri temporis jus, sed secundum praesentis aestimari debet stipulatio» is in deze algemeenheid gesteld onjuist.

### III.

De fiducia met een crediteur tot zekerheid voor eene schuld is rechtshistorisch ouder dan het pignus possessorium.

## IV.

Als iemand een hem toebehoorend, maar aan een ander verhuurd huis, publiek veilt, onder de voorwaarde, dat de koper den inboedel van den verhuurder tegen een vastgestelden prijs zal moeten overnemen, is de verkooper, in geval hij zelf afmijnt, geen koper van dien inboedel.

## V.

Als de man medevoogd zijnde wegens krankzinnigheid die bevoegdheid verliest, blijft hij toch hoofdelijk aansprakelijk.

## VI.

Art. 90 B. W. slaat niet op de ontbinding des huwelijks na scheiding van tafel en bed.

## VII.

De regel «dies interpellat pro homine» geldt niet voor eene gewone tijdsbepaling.

## VIII.

Overeenkomsten tusschen afwezigen per bode, brief of telegram gesloten komen tot stand eerst op het oogenblik dat de aanbieder van de bewilliging kennis ontvangt.

## IX.

De bewering van Mr. KIST, dat de geëndosseerde, die door irregulier endossement lasthebber van den endossant is geworden, wanneer hij den wissel bij volledig of blanco endossement aan een derde overdraagt, daardoor verplicht zou zijn geworden den wissel even als andere endossanten te waarborgen, is onjuist.

## X.

Ten onrechte beweert Mr. ASSER c. s. dat de verzekerde in het geval van art. 272 W. v. K. op grond van art. 281 W. v. K. de geheele premie kan terugontvangen.

## XI.

De actio tot vernietiging der handelingen door den schuldenaar in fraudem creditoris verricht in te stellen uit kracht van art. 777 W. v. K. is bij de wet niet alleen gegeven aan de schuldeischers, maar ook aan den curator in het faillissement.

## XII.

Wanneer in een reeds ten principale begonnen rechts-  
geding de exceptie van onbevoegdheid van den rechter



ratione materiae aan den gedaagde wordt toegewezen, komen de kosten die reeds gemaakt zijn ten laste van den oorspronkelijken eischer.

## XIII.

Authentieke akten, opgemaakt op de verklaring van particulieren, dienen alleen om het gezegde te constateeren, niet om de waarheid van dit geconstateerde te bevestigen.

## XIV.

Degeen, die, zelf ongehuwd zijnde, wetende dat iemand gehuwd is, zich met die persoon in den echt begeeft, is volgens ons recht niet strafbaar.

## XV.

Eene valsche scheepsverklaring is geene valschheid, vallende in art. 147 C. P.

## XVI.

Supposition de personnes zal, wil het valschheid opleveren, steeds vergezeld moeten gaan van eene valsche handteekening.

## XVII.

Te recht wordt in het Nieuw Ontwerp voor een Strafwetboek van 1875 overspel met geen straf bedreigd.

## XVIII.

Het vervaardigen van valsche getuigschriften van goed gedrag op naam van particulieren is volgens den Code Pénal niet strafbaar.

## XIX.

Het is wenschelijk dat de onschendbaarheid van den bijzonderen eigendom ter zee in het volkenrecht worde opgenomen.

## XX.

Het is in strijd met den maatschappelijken toestand aan de vrouw het stemrecht te verleen.

## XXI.

De exploitatie van alle spoorwegen door den Staat verdient de voorkeur boven die door particulieren.

## XXII.

Arbeiderswoningen, ingericht voor één huisgezin, zijn verreweg te verkiezen boven die, waarin verscheidene gezinnen verblijf houden.

## XXIII.

Torpedoos als middel van krijgvoering zijn ten hoogste af te keuren.

---

